

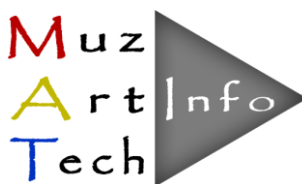
MATERIAŁY DODATKOWE

DLA NAUCZYCIELI

do interdyscyplinarnego programu nauczania w gimnazjum

z wykorzystaniem narzędzi informatycznych

dla III etapu edukacyjnego z przedmiotów muzyki, wychowania fizycznego i informatyki

Warszawa, 2014

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

W zestawie do Programu „**Muz-Info**” przygotowano:

- program nauczania,
- poradnik dla nauczyciela,
- skrypt dla ucznia,
- materiały dydaktyczne,

Program nauczania zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dn. 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. 2012 r. poz. 977).

Autorzy materiałów dodatkowych dla nauczyciela:

Anna Dec

Andrzej Kryszewski

Marzanna Nos

Wisław Mikš

Dorota Popławska

Jolanta Szydłowska-Brewczyk

Beata Zujko

Recenzenci:

Małgorzata Meissner

Projekt pt. „MUZ-ART-TECH - interdyscyplinarne programy nauczania dla III etapu kształcenia z wykorzystaniem narzędzi informatycznych”

Numer umowy: UDA-POKL.03.03.04-00-186/12

Okres realizacji Projektu: 01.12.2012 – 30.09.2014

Program opracowany w ramach konkursu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III; Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia; Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia;

finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa

SPIS TREŚCI

1. INFORMATYKA	5
2. WYCHOWANIE FIZYCZNE.....	11
3. MUZYKA	17
4. MUZYKA KLASYCYZMU	29
5. MUZYKA ILUSTRACYJNA I FILOMOWA.....	31
6. BLUES, JAZZ, SWING.....	34
7. MUZYKA KONKRETNA, ELEKTRONICZNA, EKSPERYMENTALNA....	36
8. ORKIESTRA SYMFONICZNA	40
9. ZAPOZNANIE Z EWOLUCJĄ ZAPISU MUZYKI	41
10. POLSKI JAZZ	44
11. BLUES.....	45
12. INNE SCENARIUSZE LEKCJI:.....	49
BUDOWA DZIEŁA MUZYCZNEGO MOTYW FRAZA OKRES (TWORZENIE WŁASNYCH MELODII W PROGRAMIE FL STUDIO11).....	49
MUZYKA IMPRESJONIZMU (SZYMANOWSKI, KARŁOWICZ, DEBUSSY, RAVEL), JAKO INSPIRACJA DO TWORZENIA FORM MUZYKI RELAKSACYJNEJ. [FLSTUDIO11].....	54
KOMPOZYTORZY NAJWIĘKSI Z NAJWIĘKSZYCH: BACH, MOZART, BETHOVEEN, CHOPIN. FESTIWALE I INSTYTUCJE PROMUJĄCE MUZYKĘ KLASYCZNA.....	58
OD OPERY DO MUSICALU [MOZART -VERDI - BIZET - GERSHWIN - A. L. WEBBER].....	64

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Informatyka: rozkład treści nauczania, formy realizacji oraz nr podstawy programowej.....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 2. Wychowanie fizyczne: rozkład treści nauczania, formy realizacji oraz nr podstawy programowej</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 3. Muzyka: rozkład treści nauczania, formy realizacji oraz numer podstawy programowej.....</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 4. Układ treści nauczania i liczb godzin zajęć lekcyjnych programu Muz- Info na poszczególne miesiące</i>	<i>27</i>

SPIS ILUSTRACJI

<i>Rysunek 1. Układ orkiestry.....</i>	<i>40</i>
<i>Rysunek 2. Wstawianie dźwięku</i>	<i>50</i>
<i>Rysunek 3. Wtyczka - pianino</i>	<i>51</i>
<i>Rysunek 4. Rozmieszczenie dźwięków według przykładu</i>	<i>51</i>
<i>Rysunek 5. Układ dźwięków w drugiej linii melodyjnej</i>	<i>52</i>

1. INFORMATYKA

Tabela 1. Informatyka: rozkład treści nauczania, formy realizacji oraz nr podstawy programowej

Przedmiot	Temat lekcji	Ilość godzin	Nr podstawy programowej	Treści nauczania	Formy realizacji
INFORMATYKA	Muzyka – Informatyka – Wychowanie fizyczne – nasz projekt.	1	1. 1.2)	<ul style="list-style-type: none">- założenia projektu, PSO;- posługiwanie się kamerą dostępną w szkole;- umiejętne dokumentowanie pracy w projekcie;	<ul style="list-style-type: none">- zapoznanie uczniów z częścią informatyczną projektu Muz - Info (pogadanka, prezentacja komputerowa),- przydział uczniów do grup projektowych,- ćwiczenia w posługiwaniu się kamerą dostępną w szkole;

INFORMATYKA	Program FLStudio10 – start.	1	6.1) 7.1)	<ul style="list-style-type: none"> - podstawowe funkcje programu FL Studio 10, - tworzenie prostej sekwencji muzycznej; 	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie ucznia z interfejsem programu FL Studio 10, biblioteką dźwięków, paskiem zadań programu zawierającego wszystkie funkcje programu, m.in. PAT i SONG, Playlistą - wykorzystanie przez uczniów zdobytej wiedzy w formie ćwiczeń praktycznych (tworzenie utworu muzycznego przy pomocy Pattern'ów, zapisanie utworzonego pliku muzycznego);
--------------------	-----------------------------	---	--------------	---	---

INFORMATYKA	Program FLStudio11 – pierwszy utwór.	1	6.1)	<ul style="list-style-type: none"> - rozszerzone funkcje programu FL Studio 11, - skomponowanie prostego utworu muzycznego, - różne formaty plików dźwiękowych (.flp, .wav, .mp3,.ogg,.mid) 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywanie przez uczniów zadań pokazanych na tablicy interaktywnej oraz zapisanych w instrukcji (przygotowanie podkładu perkusyjnego, wykonanie pierwszej i drugiej linii melodyjnej przy użyciu funkcji piano roll, stworzenie ze wszystkich elementów kompletnej sekwencji melodycznej, zapisanie projektu w różnych formatach);
--------------------	--------------------------------------	---	------	--	---

INFORMATYKA	Program Movie Maker.	2	1.2) 1.6)	<ul style="list-style-type: none"> - podstawowe funkcje programu Movie Maker, - konwertowanie plików filmowych za pomocą programu Pamera Free 3GP; 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywanie przez uczniów zadań pokazanych na tablicy interaktywnej oraz zapisanych w instrukcji (konwersja pliku filmowego, wstawianie gotowego filmiku do programu Movie Maker, dodawanie do filmu podkład dźwiękowego, wstawianie obrazu i napisu dodatkowego na początku lub końcu filmu);
INFORMATYKA	Program Cool Edit Pro – start.	1	1.2) 1.6)	<ul style="list-style-type: none"> - podstawowe funkcje programu Cool Edit Pro; 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywanie przez uczniów zadań pokazanych na tablicy interaktywnej oraz zapisanych w instrukcji (program Cool Edit Pro, zapoznanie z podstawowymi funkcjami oraz metodami obróbki wokalu, przygotowanie pierwszej obróbki ścieżki wokalne);

INFORMATYKA	Program Cool Edit Pro - dodajemy efekty.	1	1.2)	<ul style="list-style-type: none"> - rozszerzone funkcje Cool Edit Pro, - łączenie wokalu z podkładem muzycznym; 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywanie przez uczniów zadań pokazanych na tablicy interaktywnej oraz zapisanych w instrukcji (otworzenie utworzonego w programie Cool Edit Pro pliku, dodanie efektów – <i>reverb, large empty hall, chorus</i>, łączenie wokalu z podkładem muzycznym, zapisywanie pliku w wybranym formacie);
INFORMATYKA	Wstępny projekt filmu.	1	1.2) 4.7)	- przygotowanie projektu filmu;	<ul style="list-style-type: none"> - metoda działań praktycznych (utworzenie wstępnego projektu filmu podsumowującego projekt, wyszukiwanie, gromadzenie i analiza plików graficznych, audio i video potrzebnych do utworzenia filmu, importowanie do określonej kolekcji programu Movie Maker wybranych przez uczniów materiałów);

INFORMATYKA	Przygotowanie filmu i prezentacji z projektu.	2	2.1) 4.7)	- przygotowanie, zapisanie i odtworzenie filmu w programie Movie Maker;	- metoda działań praktycznych (ustawianie plików video i graficznych w obszarze roboczym programu, dodawanie przejść i efektów do projektu, wstawianie podkładów dźwiękowych, dodawanie tytułów i napisów końcowych, zapisywanie gotowego film na dysku), - prezentacja filmu na forum klasy;
--------------------	---	---	--------------	---	--

- bezpiecznie posługuje się komputerem i jego oprogramowaniem,
- **(Cele kształcenia – wymagania ogólne I . Treści nauczania – wymagania szczegółowe – 1.)**
- posługuje się urządzeniami multimedialnymi, na przykład do nagrywania/odtwarzania obrazu i dźwięku, **(Treści nauczania – wymagania szczegółowe 1.2))**
- tworzy i przedstawia prezentację z wykorzystaniem różnych elementów multimedialnych, graficznych, tekstowych, filmowych i dźwiękowych własnych lub pobranych z innych źródeł,
- **(Treści nauczania – wymagania szczegółowe 4. 7))**
- komunikuje się za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych z członkami grupy pracującej w projekcie. **(Treści nauczania – wymagania szczegółowe 3.)**

2. WYCHOWANIE FIZYCZNE

Tabela 2. Wychowanie fizyczne: rozkład treści nauczania, formy realizacji oraz nr podstawy programowej

Przedmiot	Temat lekcji	Ilość godzin	Nr podstawy programowej	Treści nauczania	Formy realizacji
WYCHOWANIE FIZYCZNE	Muzyka – Informatyka – Wychowanie fizyczne – nasz projekt.	1	II.3	- założenia projektu, PSO;	- zapoznanie uczniów z częścią z wychowania fizycznego projektu Muz - Info (pogadanka, prezentacja komputerowa),

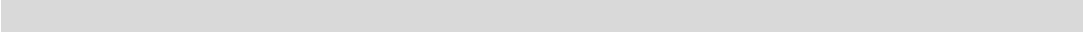
WYCHOWANIE FIZYCZNE	<p>Taniec narodowy polonez.</p> <p>Kształtowanie orientacji przestrzennej, poczucia rytmu, poszanowania tradycji narodowych - nauka podstawowych kroków poloneza.</p>	6	6.	<p>- zapoznanie z historią poloneza,</p> <p>- poznanie charakterystyki tańca,</p> <p>- poznanie podstawowych kroków, trzymania i figur,</p> <p>- nauka układu choreograficznego;</p>	<p>w parach,</p> <p>w zespole układ taneczny prezentacja układu na zakończenie projektu</p>
WYCHOWANIE FIZYCZNE	<p>1. Pilates - ćwiczenia wzmacniające mięśnie posturalne.</p> <p>2. Kształtujemy siłę poszczególnych grup mięśni metodą Pilatesa.</p> <p>3. Pilates alternatywą na ciekawe lekcje W-F.</p>	3	2.4, 2.5	<p>- zapoznanie z nową metodą ćwiczeń oraz korzyściami z niej płynącymi,</p> <p>- rys historyczny oraz zasady ćwiczeń metodą Pilatesa,</p> <p>- poznanie ćwiczeń wzmacniających poszczególne partie mięśniowe;</p>	<p>Frontalna,</p> <p>w rozsypce</p> <p>(wykorzystanie muzyki przygotowanej przez uczniów)</p>

WYCHOWANIE FIZYCZNE	Taniec nowoczesny Nauka wybranych elementów tańca hip-hop.	6	6.	<ul style="list-style-type: none"> - rys historyczny, - podział oraz techniki składające się na taniec hip-hop, - nauka układu choreograficznego; 	Frontalna, w rozsypce (do muzyki uczniów)
WYCHOWANIE FIZYCZNE	<p>Gimnastyka artystyczna.</p> <p>1. Podstawowe ruchy i ćwiczenia oswojające z wstążkami.</p> <p>2. Kształtowanie i rozwijanie zdolności rytmiczno-tanecznych oraz ekspresji ruchu w ćwiczeniach z wstążkami.</p> <p>3. Układ gimnastyczny ze wstążką przy muzyce.</p>	3	2.7	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z nowym przyborem gimnastycznym – wstążka gimnastyczna, - rodzaje przyborów wykorzystywanych w gimnastyce artystycznej, - poznanie podstawowych ćwiczeń ze wstążką gimnastyczną, - nauka układu ćwiczeń przy muzyce; 	indywidualnie - inwencja twórcza, frontalna, rozsypka (wykorzystanie muzyki przygotowanej przez uczniów)

<p style="text-align: center;">WYCHOWANIE FIZYCZNE</p>	<p>1. Aerobik – nauka podstawowych kroków oraz układu ćwiczeń w przestrzennej choreografii przy muzyce.</p> <p>2. Aerobik - ćwiczenia koordynacyjno-ruchowe przy muzyce. Doskonalenie koordynacji ruchowo-słuchowej.</p> <p>3. Aerobik - ćwiczenia aerobowe w połączeniu z kształtowaniem siły mięśniowej w ćwiczeniach z hantlami.</p>	<p style="text-align: center;">3</p>	<p style="text-align: center;">2.4, 2.5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z nowoczesną formą gimnastyki. - poznanie rodzajów zajęć fitness oraz znaczenia pojęcia fitness, - poznanie podstawowych kroków, - ćwiczenia koordynacji pracy RR i NN, - poznanie ćwiczeń wzmacniających poszczególne partie mięśniowe, - nauka ukl. Choreograficznego przy muzyce, - wykorzystanie przyborów – hantli do ćwiczeń wzmacniających. Zasady ćwiczeń z hantlami; 	<p>frontalna, w rozsypce</p> <p>(wykorzystanie muzyki przygotowanej przez uczniów)</p>
---	---	--------------------------------------	---	--	--

WYCHOWANIE FIZYCZNE	<p>1. Body ball - ćwiczenia wzmacniające wybrane grupy mięśniowe oraz równoważne z zastosowaniem piłek.</p> <p>2. Body ball - ćwiczenia aerobowe w połączeniu z ćwiczeniami z wykorzystaniem piłek.</p> <p>3. Body ball – układ choreograficzny z piłkami.</p> <p>4. Body ball - ćwiczenia form relaksacyjnych oraz stretchingu.</p>	4	2.4, 2.5	<p>- zapoznanie z nową formą ćwiczeń i przyborem – piłka, - poznanie nowych ćwiczeń wzmacniających oraz rozciągających z wykorzystaniem piłek,</p> <p>- nauka układu choreograficznego z piłkami przy muzyce;</p>	frontalna, w rozsypce (wykorzystanie muzyki przygotowanej przez uczniów)
----------------------------	--	---	----------	---	--

- wyrabia w sobie nawyk aktywności fizycznej - indywidualnej i zespołowej - poprzez uczestnictwo w zajęciach muzyczno-ruchowych opartych na: naturalnych formach ruchu,
- świadomej i samodyscyplinującej pracy,
- celowym oddziaływaniu umacniającym stan zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego (**Cele kształcenia - wymagania ogólne – I**)
- odpowiedzialności za własne ciało i kondycję fizyczną, zrozumieniu związku aktywności fizycznej ze zdrowiem (**Treści nauczania - wymagania ogólne – I.3**)
- kształtowaniu gimnastycznych (**Treści nauczania wymagania szczegółowe - 2.7**) oraz tanecznych umiejętności nawyków ruchowych indywidualnie i w grupie (**Treści nauczania - wymagania szczegółowe - 6**)
- ćwiczeniu w rytmie z podkładem muzycznym, z przyborem,

- łączeniu różnych form ruchu w rytmie;
 - ćwiczeniach kształtujących wybrane zdolności motoryczne, w tym wzmacniające mięśnie brzucha, grzbietu oraz kończyn górnych dolnych, rozwijające gibkość, zwiększające wytrzymałość, a także ułatwiające utrzymywanie prawidłowej postawy ciała
- (Treści nauczania - wymagania szczegółowe 2.5)**
-

3. MUZYKA

Tabela 3. Muzyka: rozkład treści nauczania, formy realizacji oraz numer podstawy programowej

Przedmiot	Temat lekcji	Ilość godzin	Nr podstawy programowej	Treści nauczania	Formy realizacji
MUZYKA	Muzyka – Informatyka – Wychowanie fizyczne – nasz projekt.	1	1.1.2)	- założenia projektu, PSO; - umiejętne dokumentowanie pracy w projekcie;	- zapoznanie uczniów z częścią muzyczną projektu Muz - Info (pogadanka, prezentacja komputerowa), - przydział uczniów do grup projektowych,
MUZYKA	Geneza muzyki – Starożytność, (Egipt, Grecja Rzym) i muzyka dalekiego wschód .	1	1.2 2.4	- poznanie wiadomości na temat powstania muzyki i jej rozwoju w czasach starożytności na podstawie wykopalisk i wiadomości ze starożytności oraz hipotez - omówienie genezy powstania muzyki, - przedstawić najważniejszych faktów związanych z muzyką Egiptu Grecji i Rzymu a także muzykę Chin i Japonii	- pogadanka z elementami dyskusji i refleksji. Metoda opisu. - słuchanie muzyki
MUZYKA	Muzyka Polifoniczna Renesansu i Baroku	1	1.4 3.6	- poznanie z podstawowych zagadnień związanych z epoką renesansu i baroku. - wyjaśnienie	- pogadanka z elementami opisu. - słuchanie

	oraz wielcy kompozytorzy muzyki dawnej (Palestrina; Bach; Haendel; Vivaldi)			pojęcia „barok” oraz wskazanie najważniejszych cech stylistycznych omawianej epoki oraz przedstawienie najważniejszych kompozytorów: G.P. da Palestrina; J.S.Bach ; A. Vivaldi; J.F.Haendel. - wskazanie tła historycznego oraz ram czasowych wyznaczających epokę renesansu i baroku.	wybranych utworów epoki renesansu i baroku.
MUZYKA	Klasycyzm i homofonia (Haydn; Mozart; Beethoven)	1	1.4 2.4 3.6	- poznanie twórczości Wolfganga Amadeusza Mozarta; Josepha Haydna oraz Ludwika van Beethovena., - wskazanie najważniejszego gatunku muzycznego w twórczości kompozytorów - omówienie finałowej części IX Symfonii ze szczególnym uwzględnieniem hymnu Oda do radości.	- pogadanka z elementami dyskusji i refleksji na temat kompozytorów - metoda opisu. - słuchanie muzyki
MUZYKA	Romantyzm i szkoły narodowe.	1	1.2 3.6	- wyjaśnienie pojęcia romantyzmu. - wskazać cechy stylistyczne muzyki romantyzmu. - przedstawienie ram czasowe epoki romantyzmu. - wskazanie przedstawicieli oraz najważniejszych dzieł	- pogadanka z elementami opisu na temat epoki romantyzmu. - słuchanie wybranych utworów epoki romantyzmu

				<p>sztuki muzycznej epoki romantyzmu.</p> <p>- Przedstawienie najważniejszych gatunków muzycznych epoki.</p>	
MUZYKA	<p>Ewolucja melodyki na przestrzeni epok (muzyka dawna – klasycyzm – romantyzm-impresjonizm).</p>	1	<p>2.4</p> <p>3.6</p>	<p>- wyjaśnienie pojęcia melodyki</p> <p>- wskazanie sposobów odróżniania cech melodyki poszczególnych epok</p> <p>- przedstawienie najważniejszych kompozytorów, których twórczość wpłynęła na rozwój melodyki</p>	<p>- pogadanka z elementami opisu oraz dyskusja na temat melodyki.</p> <p>- słuchanie wybranych utworów z epok: Średniowiecza, Renesansu, Baroku, Klasycyzmu, Romantyzmu, Impresjonizmu.</p>
MUZYKA	<p>Rola tańca w muzyce klasycznej</p> <p>- polskie tańce narodowe (mazur; krakowiak; oberek ; kujawiak). Polonez - taniec narodowy znany na dworach dawnej Europy.</p>	1	<p>1.5</p> <p>2.2</p> <p>3.3</p> <p>3.5</p> <p>3.6</p>	<p>- omówienie znaczenia pojęcia twórczość ludową,</p> <p>- przedstawienie polskich kompozytorów, których utwory oparte są na charakterystycznych rytmach,</p> <p>- poznanie cech polskich tańców narodowych i ich charakterystykę,</p> <p>- przypomnienie postaci Oskara Kolberga badacza polskiego folkloru,</p> <p>- zwrócenie uwagi na poloneza tańca popularnego w całej europie w epoce baroku.</p>	<p>- pogadanka na temat polskich tańców narodowych z elementami ich opisu.</p> <p>- słuchanie wybranych utworów muzyki ludowej oraz utworów inspirowanych folklorem.</p>

MUZYKA	Budowanie melodii w programie FL Studio10 inspirowane muzyką dawną i klasyczną.	2	1.1 1.2	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z przykładami melodii muzyki klasycznej i dawnej - zapoznanie z podstawowymi funkcjami programu FL Studio 10 - tworzenie melodii w programie FL Studio10 	<ul style="list-style-type: none"> - pokaz możliwości i narzędzi, jakie daje muzyczny program komputerowy - ćwiczenia praktyczne z programem komputerowym
MUZYKA	Jazz w muzyce klasycznej XX wieku (Gershwin, Ravel, Strawiński)	1	3.6	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnienie pojęcia „Jazz” „Swing” „Improwizacja” - wskazanie cech stylistycznych jazzu - wskazanie najwybitniejszych przedstawicieli muzyki jazzowej - wymienienie elementów jazzu użytych przez kompozytorów muzyki poważnej 	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanka na temat znaczenia jazzu w historii muzyki z elementami opisu. - słuchanie wybranych utworów muzyki jazzowej i klasycznej.
MUZYKA	Budowa dzieła muzycznego motyw fraza okres (tworzenie własnych melodii w programie FL Studio10)	2	1.1	<ul style="list-style-type: none"> - budowanie melodii, zapoznanie z rozszerzonymi funkcjami FLStudio10 - skomponowanie utworu muzycznego 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentacja funkcji dodatkowych programu komputerowego - ćwiczenia praktyczne
	Muzyka ilustracyjna filmowa i teatralna (J. M. Jarre –Vangelis – Kilar -Preisner FLStudio10]	2	1.1 1.2 1.4 3.6	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z przykładami muzyki ilustracyjnej - utrwalenie umiejętności pracy z programem FL 	<ul style="list-style-type: none"> - skomponowanie muzyki ilustracyjnej - pogadanka z elementami opisu

				Studio10	<ul style="list-style-type: none"> - percepcja utworów muzycznych - Ćwiczenia praktyczne z programem FL Studio 10
MUZYKA	<p>Muzyka amerykańska blues, jazz i muzyka rockowa.</p> <p>Budowanie sekwencji rytmicznych hip hop.</p>	2	<p>1.1</p> <p>1.2</p> <p>3.6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie się z rozszerzonymi funkcjami FL Studio 10 - skomponowanie utworu muzycznego otwiera program FL Studio 10 - przygotowanie podkładu perkusyjnego - wykonanie pierwszej linii melodyjnej przy użyciu funkcji 'Piano Roll' - tworzenie z wszystkich elementów kompletnej linii melodyjnej sekwencji melodyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanka z elementami opisu na temat muzyki amerykańskiej. - percepcja muzyczna wybranych utworów. - ćwiczenia praktyczne (tworzenie linii melodyjnej, zapisywanie projektów w różnych formatach)
MZUYKA	Taniec klasyczny, widowiska baletowe, opera i dramat muzyczny	1	<p>1.5</p> <p>2.4</p> <p>3.6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z ewolucją i stylami baletowymi wykorzystywanymi w widowiskach operowych, operetkowych i dramacie muzycznym a także w formach artystycznych opartych wyłącznie na baletcie tj. widowiska baletowe, etiudy taneczne, performance. 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat rozwoju tańca klasycznego, baletu połączona z opisem form tanecznych. - słuchanie wybranych utworów. - prezentacja filmów z przykładami

				<ul style="list-style-type: none"> - wskazanie twórców muzyki baletowej - wskazanie cechy charakterystyczne tańca klasycznego 	muzyki baletowej
MUZYKA	Elementy muzyki tańców ludowych inspiracja do budowy sekwencji muzycznych aerobiku FLStudio10	2	1.1 1.5 3.3	<ul style="list-style-type: none"> - skomponowanie utworu muzycznego - utrwalenie umiejętności pracy w programie FL Studio (przygotowanie podkładu perkusyjny - kopiowanie fragmenty płyty CD w formacie wave; - dodawanie melodii kontrapunktów przy pomocy piano roll - tworzenie z wszystkich elementów kompletnej linii melodycznej, - zapisuje projektu w wybranym formatach 	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanka na temat elementów muzyki ludowej do budowy sekwencji muzycznych aerobiku FLStudio10 - ćwiczenia praktyczne z programem komputerowym
MUZYK	Muzyka impresjonizmu (Szymanowski, Karłowicz, Debussy, Ravel), jako inspiracja do tworzenia form muzyki relaksacyjnej. [FLStudio10]	2	1.1 1.2 1.4 2.4 3.6	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z elementami muzyki początku XX wieku, skale całotonowe i nowe rozwiązania harmoniczne. - wskazanie różnicy z poprzednimi epokami i wyróżnianie brzmienia i środków wykonawczych zastosowanych w dziełach muzycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanka z percepcją muzyczną na temat impresjonizmu w muzyce. - pokaz pracy z programem komputerowym - ćwiczenia praktyczne

				kompozytorów takich jak: Debussy; Karłowicz; Szymanowski ; Ravel - wyjaśnienie pojęcia muzyczny impresjonizm; - wskazanie miejsce muzyki impresjonizmu w historii muzyki; - rozpoznanie kompozytorów tworzących w nurcie impresjonizmu.	uczniów
MUZYKA	Formy muzyki XX wieku - muzyka konkretna, eksperymentalna i elektroniczna.[ćwiczenia w programie komputerowym Cool Edit Pro]	2	1.1 1.2 3.6	- Zapoznanie z kierunkami muzyki konkretnej elektronicznej i eksperymentalnej - Zapoznanie z działaniem programu Cool Edit Pro tworzenie muzycznych projektów	- pogadanka na temat muzyki konkretnej i eksperymentalnej , elektronicznej - pokaz działania programu komputerowego –edytora audio - ćwiczenia praktyczne uczniów
MUZYKA	Muzyczny ‘Kolaż’ montowanie muzyki w programie Cool Edit Pro	1	1.1	- zapoznanie z działaniem programu Cool Edit Pro - zapoznanie ze sposobami łączenia plików wave oraz przetwarzania ich za pomocą efektów zawartych w programie - zapoznanie z sposobami nagrywania ścieżek audio z zewnętrznego źródła	- pokaz obsługi programu Cool Edit pro - ćwiczenia praktyczne w poddawaniu obróbce dźwiękowej plików wave - nagrywanie dźwięku ze źródła

				dźwięków . - używanie wielośladowej sesji nagraniowej	zewnątrznego - nagrywania w funkcji wielośladowej
MZUYKA	Kompozytorzy najwięksi z największych: Bach, Mozart, Bethoveen, Chopin. Festiwale i instytucje promujące muzykę klasyczną.	1	1.4 1.6 2.4 3.6	- zapoznanie z życiem i twórczością najwybitniejszymi przedstawicielami muzyki klasycznej - zapoznanie z instytucjami promującymi muzykę klasyczną - zapoznanie z najważniejszymi festiwalami muzyki klasycznej	- pogadanka z elementami dyskusji i refleksji. - słuchanie muzyki
MUZYKA	Historia zapisu dzieła muzycznego (od tabulatur do komputera).	1	1.1	-zapoznanie z historia notacji muzycznej - przedstawienie sposobów zapisu nutowego i tabulatorowego - zapoznanie z najnowszymi sposobami notacji za pomocą programów komputerowych	- pogadanka z elementami opisu na temat historii zapisu nut. - pokaz filmu
MZUYKA	Muzyka polska XX wieku (Penderecki, Lutosławski, Górecki)	1	1.1 1.4 3.6	- zapoznanie z życiem i twórczością polskich kompozytorów muzyki współczesnej - zapoznanie z formami muzyki XX wieku	-pogadanka z elementami dyskusji i refleksji na temat muzyki polskiej XX wieku - słuchanie przykładowych utworów muzyki XX wieku

	Jak produkujemy własną płytę (w programie Cool Edit Pro)	1	1.1	- Zapoznanie się z rozszerzonymi funkcjami Cool Edit Pro dotyczącymi zapisu płytowego muzyki	Prezentacja sposobu zapisu dzieła muzycznego na płycie za pomocą programu komputerowego - ćwiczenia praktyczne uczniów
MZUYKA	Polska muzyka rozrywkowa (Jazz Blues Pop Rock)	1	1.2 3.5 3.6	- zapoznanie z kierunkami i rozwojem muzyki rozrywkowej w Polsce - zapoznanie z najlepszymi wykonawcami w prezentowanych gatunkach	Pogadanka z elementami dyskusji na temat muzyki rozrywkowej w Polsce. - Słuchanie przykładowych utworów muzycznych
MZUYKA	Instrumenty Wielkiej Orkiestry Symfonicznej.	1	1.3 3.4	- zapoznanie z instrumentami wchodzącymi w skład wielkiej orkiestry symfonicznej -zapoznanie z przykładami brzmień charakterystycznych dla Wielkiej Orkiestry - zapoznanie z historia rozwoju Orkiestry Symfonicznej	- pogadanki z elementami opisu na temat instrumentów orkiestry symfonicznej. - słuchanie wybranych utworów napisanych na orkiestrę. -prezentacja filmów z przykładami muzyki
MZUYKA	Od Opery do Musicalu (Mozart -Verdi - Bizet - Gershwin - A. L. Webber)	1	1.4 3.6	- zapoznanie z rozwojem form muzyczno - wokalnych (oper , operetki , musicalu)	- pogadanka z elementami opisu na temat rozwoju opery, operetki, musicalu.

				<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z fragmentami oper i musicali 	<ul style="list-style-type: none"> - słuchanie wybranych utworów. - prezentacja filmów z przykładami oper i musicali.
MUZYKA	Fryderyk Chopin życie i twórczość.	1	1.4 2.4	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie postaci Fryderyka Chopina i jego twórczością. - Przedstawienie dzieł kompozytora ,wskazując na dominującą rolę fortepianu. - wyjaśnienie fenomenu muzyki Chopina. 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywne wysłuchanie utworów pod względem wykorzystywania elementów i motywów ludowych; - pogadanka z elementami dyskusji i refleksji. - praca uczniów w grupach.

Tabela 4. Układ treści nauczania i liczb godzin zajęć lekcyjnych programu Muz- Info na poszczególne miesiące

Układ treści nauczania i liczba godzin zajęć lekcyjnych programu Muz-Info						
IX	2	Promocja projektu i zajęcia wprowadzające dla uczniów i nauczycieli pracujących w zespole: omówienie programu Muz-Info, BHP, PSO (z godzin „dyrektorskich”)				
		<i>Muzyka (ilość godzin i treść)</i>	<i>Informatyka (godzin i treść)</i>		<i>W_F (godz i treść)</i>	
IX	3	Geneza muzyki. Tańce narodowe - wybór tańca na w-f. Muzyka polifoniczna.	2	Komputerowe programy muzyczne.	2	Nauka tańca narodowego
X	4	Budowa dzieła muzycznego: motyw, fraza, okres. Ewolucja melodyki na przestrzeni epok. <u>Komputerowe komponowanie pierwszej muzyki (pilates)</u> . 1 godzina zajęć wspólnie z nauczycielem informatyki.	1	Komputerowy program muzyczny do zapisu i edycji dźwięku	4	Nauka tańca narodowego
XI	4	Klasycyzm i homofonia. Romantyzm i szkoły narodowe. Muzyka ilustracyjna. <u>Komputerowe komponowanie muzyki do pilates</u> .	1	Dokumentacja projektu Muz-Inf: kamera, foto, itp	4	Nauka tańca hip-hop.
XII	2	Muzyka amerykańska. Muzyka impresjonizmu <u>Komputerowe komponowanie muzyki do pilates c. d</u>	1	Praca z programem do edycji dźwięku.	2	Nauka tańca hip-hop.
I	2	Muzyka i tańce ludowe. <u>Komponowanie muzyki do aerobiku</u>	1	Praca z programem do edycji dźwięku.	3	Nowoczesne formy gimn. muzyczn. (pilates).
II	2	Najwięksi kompozytorzy. Muzyka XX wieku. <u>Komputerowe komponowanie muzyki do aerobiku</u> .			1	Układy gimnastyki artystycznej
III	4	Jazz w muzyce klasycznej XX w. Od opery do musicalu. <u>Komponowanie muzyki do aerobiku</u> .	1	Konwertowanie plików filmowych.	2	Układy gimnastyki artystycznej
IV	3	Fryderyk Chopin. Instrumenty wielkiej orkiestry symfonicznej. <u>Muzyka do aerobiku c. d.</u>			3	Aerobik, ćwiczenia do muzyki uczniów
V	4	Kolaż muzyczny. Historia zapisu dzieła muzycznego (od tabulatur do komputera). 1 godzina zajęć wspólnie z nauczycielem informatyki.	1	Zapisanie i odtwarzanie filmu w programie komputerowym	3	<i>Body ball</i> – układ choreograficzny i ćwiczenia wzmacniające z piłkami
VI	2	Produkcja własnej płyty. 1 godzina zajęć wspólnie z nauczycielem informatyki.	2	Projekt filmu z realizacji Muz-Info.	1	Formy relaksacyjne w <i>body ball</i>
VI	2	Podsumowanie programu Muz-Info na forum szkoły. (z godzin „dyrektorskich”)				

POJĘCIA

5. a. Renesans lub odrodzenie (z fr. renaissance – odrodzenie) – okres w historii kultury europejskiej, obejmujący przede wszystkim XV i XVI wiek, określane często jako "odrodzenie sztuk i nauk" oraz koncepcja historiozoficzna odnosząca się do historii kultury włoskiej od Dantego do roku 1520 (Il Rinascimento).

Barocco – dziwaczny, bezładny, nieprawidłowy. Początkowo słowem „barok” oznaczano dekorację, ozdoby o nieregularnym i dziwacznym kształcie, potem objęło ono architekturę, literaturę, malarstwo, muzykę.

4. MUZYKA KLASYCYZMU

1. W historii muzyki okres obejmujący lata ok. 1760–1820 nazywamy muzyką klasycyzmu. Klasycyzm rozwinął się we Francji (reforma operowa Ch. W. Glucka,), a zwłaszcza w Wiedniu — działalność tzw. klasyków wiedeńskich: J. Haydna, W.A. Mozarta, L. van Beethovena, w muzyce instrumentalnej przygotowana była przez szkołę mannheimską i staro wiedeńską, w dziedzinie opery zaś (Mozart) przez ośrodki francuskie, włoskie (późna szkoła neapolitańska) i niemieckie (singspiel). W klasycyzmie skryształizował się ostatecznie funkcyjny system dur-moll, nastąpiło rozwinięcie faktury instrumentalnej, zwłaszcza orkiestrowej (sprecyzowanie składu orkiestry symfonicznej), ściśle związanej z formą dzieła. Wprowadzono nowe środki harmoniczne i fakturalne, a także zasady budowy okresowej (okres muzyczny) i pracy tematycznej, które doprowadziły do wykształcenia głównej formy klasycyzmu — cyklu sonatowego, który był podstawą wszystkich zasadniczych gatunków klasycystycznej muzyki instrumentalnej (sonata, symfonia, koncert, kwartet smyczkowy). Nastąpił także bujny rozwój formy wariacyjnej. Niekiedy klasycyzm w muzyce rozumie się szerzej jako okres ok. 1720–1820 — obejmujący również szkoły przed klasycystyczne (berlińską, mannheimską, staro wiedeńską, a także późnych klawesynistów francuskich i D.Scarlattiego).

2. WOLFGANG AMADEUS MOZART wielki kompozytor austriacki, jeden z klasyków wiedeńskich, żył w latach 1756–91. Występował od 6 roku życia z ojcem Leopoldem i siostrą Anną Marią, grał na klawikordzie, klawesynie, fortepianie, organach i skrzypcach na dworach cesarskich, królewskich iw salonach arystokracji w całej Europie. W latach 1769–77 i 1779–81 był koncertmistrzem kapeli arcybiskupa w Salzburgu. Wyjeżdżał w tym czasie do Włoch, Wiednia, Monachium, Mannheimu i Paryża. Od 1781 przebywał stale w Wiedniu, mianowany tamże 1787 kompozytorem cesarskim. Twórczość Mozarta stanowi syntezę tradycji niemieckich i włoskich i obejmuje wszystkie ważniejsze ówczesne formy muzyczne. W muzyce dramatycznej nawiązał Mozart do zdobyczy szkoły neapolitańskiej (opery serio: *Idomeneo* 1781, *La clemenza di Tito* 1791, wł. opery buffo: *La finta giardiniera* 1775, *Wesele Figara* 1786, *Cos fan tutte* 1790) oraz niemieckiego singspielu (*Bastien und Bastienne* 1768, *Urowadzenie z seraju* 1782 oraz *Czarodziejski flet* 1791, którego tematyka stała się punktem wyjścia romantycznej opery niemieckiej); w *dramma giocoso* *Don Giovanni* (1787) zespolił elementy komiczne i poważne. W twórczości instrumentalnej Mozarta na pierwszy plan wysuwają się formy cykliczne, głównie symfonie (49), m.in. D-dur zw. Paryską, C-dur zw. Linzką, D-dur zw. Haffnerowską, D-dur zw. Praską, a zwłaszcza 3 ostatnie z 1788: Es-dur, g-moll, C-dur zw. Jowiszową. W sonatach (19) i koncertach fortepianowych (28) oraz w sonatach skrzypcowych (33) i w kilkunastu koncertach na skrzypce, flet, klarnet, fagot, róg, 2 i 3 fortepiany, 2 pary skrzypiec, skrzypce i altówkę, flet i harfę — przyjął Mozart 3-częściowy cykl sonatowy, natomiast w kwartetach smyczkowych (23), zwłaszcza późniejszych, cykl 4-częściowy (z menuetem). Nadto skomponował 4 fantazje, rondo, wariacje na fortepian, 6 kwintetów smyczkowych, 8 triów fortepianowych, ponad 30 divertimenti i serenad na orkiestrę (m.in. popularna *Eine kleine Nachtmusik*), 18 mszy, Requiem (dokończone przez F.X. Sismayra), motety, pieśni.

3. Joseph HAYDN żył w latach 1732–1809, był kompozytorem austriackim, najstarszym z tzw. klasyków wiedeńskich. W latach 1761–90 pracował jako kapelmistrz na

dworze książąt P.A. i M. Esterhzych w Eisenstadt. W 1790 osiadł w Wiedniu. Obie jego podróże do Londynu (1791 i 1794), uwieńczone były wielkimi sukcesami (doctor honoris causa uniwersytetu w Oksfordzie), zainspirowały też powstanie 12 symfonii „londyńskich” (nr 93–104) oraz 2 oratoriów: Stworzenie świata (1798) i Pory roku (1801). Haydn rozwinął podstawowe gatunki muzyki instrumentalnej — symfonię, koncert, sonatę, kwartet, wykształcone w szkole staro wiedeńskiej i mannheimskiej. Stworzył również podstawy stylu klasycystycznego, zwłaszcza poprzez udoskonalenia cyklu sonatowego i formy sonatowej oraz ustalenie składu klasycystycznej orkiestry symfonicznej.

4. Kompozycje Haydna: 104 symfonie, niektóre o programowych lub okolicznościowych tytułach: Poranek (nr 6), Filozof (nr 22), Pożegnalna (nr 45), La Chasse (nr 73), 6 symfonii „paryskich” (nr 82–87), Wojskowa (nr 100), Zegarowa (nr 101); 83 kwartety smyczkowe, m.in. Kwartety słoneczne op. 20, Kwartety rosyjskie op. 33, Kwartet cesarski op. 76 nr 3; nadto koncerty, divertimenta, tria, sonaty fortepianowe, utwory na baryton (instrument smyczkowy), opery, msze, kantaty, pieśni, austr. cesarski hymn Gotterhalte.

5. Ludwig van BEETHOVEN żył w latach 1770–1827, był kompozytorem niemieckim, jednym z klasyków wiedeńskich i największych twórców muzyki. Do 1792 przebywał w rodzinnym mieście Bonn, gdzie był muzykiem nadwornym. W 1792 wyjechał do Wiednia. Uczył się tam m.in. u J. Haydna i A. Salieriego, wstąpił się jako pianista i improwizator (1795 pierwszy koncert publiczny). W 1796 odbył podróże m.in. do Pragi i Berlina. W Wiedniu zaprzyjaźnił się z hrabią F. von Brunswik i jego siostrami, Teresą i Józefiną (jedna z nich jest prawdopodobnie adresatką listów „do nieśmiertelnej ukochanej”). Dzięki pomocy materialnej możnych mecenasów oraz wydawaniu swych dzieł Beethoven tworzył jako niezależny artysta. Jego światopogląd oraz postawę estetyczną ukształtowały humanistyczne tendencje oświecenia, hasła subiektywizmu i uwielbienia natury okresu Sturm und Drang i idee Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Osobista tragedia — zanikanie słuchu (wynikiem psychicznego załamania Beethovena był list do braci — „testament heiligenstadzki” z 1802) i zupełna głuchota od 1818, nie zachwiała postawą Beethovena jako twórcy. Sztuka Beethovena nie oznacza rezygnacji, jest wyrazem dramatycznej walki i afirmacji życia. Szkice i notatki Beethovena ukazują niezwykle dynamiczny proces twórczy — dążenie do doskonałego opanowania materii dźwiękowej. Jako kompozytor z przełomu epok klasycyzmu i romantyzmu w muzyce, wybitny nowator w zakresie formy, faktury instrumentalnej (rozbudowa orkiestry) — Beethoven wytyczył kierunek rozwoju muzyki na cały XIX w. Z twórczości orkiestrowej na pierwsze miejsce wysuwają się symfonie: I — C-dur (1800), III — Es-dur, zw. Eroica (1803), V — c-moll (1808), z unisonowym motywem „losu” we wszystkich częściach; VI — F-dur, zw. Pastoralną (1808), 5-częściowa, oddająca wiejską atmosferę; IX — d-moll (1824), z finałową kantatą do słów Ody do radości F. Schillera, wyrażającą ideę ogólnoludzkiego braterstwa; uwertury programowe (Coriolan 1807, Egmont 1810), 5 koncertów fortepianowych (III — c-moll 1802, V — Es-dur 1809), Koncert skrzypcowy D-dur (1806). Utwory kameralne: 10 sonat na skrzypce i fortepian (A-dur, zw. Kreutzerowską 1803), 6 sonat na wiolonczelę i fortepian, tria, 17 kwartetów smyczkowych, kwintety, sekstety, septet, oktety; na fortepian: 32 sonaty (c-moll Patetyczna 1799, cis-moll zw. Księżycową 1801, C-dur zw. Waldsteinowską 1804, f-moll zw. Appassionata 1805, Es-dur Les Adieux 1810, B-dur Fr das Hammerklavier 1818), wariacje (m.in. C-dur na temat walca A. Diabelliego 1823), bagatele, rondo. Spośród dzieł wok.-instrumentalnych najważniejsze są: jedyna opera Fidelio (3 wersje uwertury)

5. MUZYKA ILUSTRACYJNA I FILOMOWA

- **muzyka ilustracyjna**, muzyka naśladowująca zjawiska świata zewnętrznego, odgłosy przyrody i cywilizacji, znaczenie słów, np. śpiew ptaków, szmer strumyka i odgłosy burzy

Ilustracyjność w muzyce pojawiła się w XVI w. na gruncie francuskiej chanson i włoskiego [madrygału](#). W XVIII w. stosowali ją klawesyniści francuscy, w XIX w. twórcy muzyki programowej: [H. Berlioz](#), F. Liszt, [R. Wagner](#), [R. Strauss](#).

Muzyka filmowa to muzyka powstająca dla potrzeb filmu towarzysząca obrazowi filmowemu. Występująca w czasie jego projekcji. Muzyka, która towarzyszyła filmom niemym (od końca XIX w.) nie była właściwie muzyką filmową, gdyż jedynie dla celów ilustracyjnych posługiwała się odpowiednio dobranymi fragmentami istniejących już utworów muzycznych, które powstały niezależnie od filmu. W okresie tym powstawała także oryginalna muzyka pisana do konkretnych filmów (C. Saint-Sans, A. Honegger, P. Hindemith, A. Schnberg). Od 1928 muzyką filmową, jest utrwalana na taśmie filmowej w postaci tzw. ścieżki dźwiękowej - podobnie jak dźwięki tła, a także dialogi. Obecnie muzyką filmową, pełni wiele istotnych funkcji dramaturgicznych, stanowiąc jeden ze składników tzw. kontrapunktu wizualno-dźwiękowego. W komponowaniu muzyką filmową, stosowana jest najczęściej przeniesiona z dramatu muzycznego technika motywów przewodnich lub powtarzalnych, niekiedy z wykorzystaniem technik wariacyjnych, fragmentów muzycznych. Muzyką filmową, pełni kilka funkcji. Pierwsza to funkcja ilustracyjna. Jest to tło dźwiękowe wspomagające obraz i podkreślające określone sytuacje w akcji, stany psychiczne bohaterów oraz może również sugerować to co za chwilę nastąpi. Sygnalizuje też wydarzenia zjawiska i przestrzeń nie ukazaną na ekranie. Druga funkcja to pomoc w promocji filmu. Kolejną funkcją możemy nazwać rolę piosenki, która może stać się muzycznym tematem przewodnim wykonywanym tylko w formie muzyki instrumentalnej. Tak uczynił kompozytor piszący muzykę do filmu *Ogniem i mieczem* Krzesimir Dębski. Muzyka może być również bohaterem filmu. Najczęściej ukazywana jest poprzez operetki opery i musicale itd. Bohaterem filmu biograficznego może być też kompozytor lub piosenkarz wtedy właśnie słyszymy jego najsłynniejsze utwory.

Jean-Michel André Jarre / (ur. 24 sierpnia 1948 w Lyonie we Francji^[1]) – kompozytor muzyki elektronicznej, syn kompozytora muzyki filmowej, Maurice'a Jarre'a. Jest uważany za pioniera muzyki elektronicznej, jak i organizatora koncertów - masowych tworzonych z rozmachem koncertów-przedstawiień, z wykorzystaniem reflektorów, laserów i fajerwerków.

Mówi się, że Jarre stworzył muzykę elektroniczną "dla wszystkich"^[2].

Występy cieszą się wielką popularnością i Jarre kilkakrotnie ustanawiał nowe rekordy Guinnessa jeśli chodzi o liczbę widzów. Na koncert w Moskwie w 1997 przybyło aż 3,5 miliona ludzi. Innym rekordem jest cena, za jaką została sprzedana jedyna wytłoczona sztuka płyty *Music for Supermarkets* – 69 000 ówczesnych franków francuskich. Oryginalne taśmy zostały spalone w obecności notariusza.

26 sierpnia 2005 dał dwu i półgodzinny koncert pt. "Przestrzeń wolności" dla upamiętnienia 25. rocznicy powstania "Solidarności".

Od jego nazwiska została nazwana jedna z planetoid – 4422 Jarre.

Vangelis (właściwie, *Ewangelos Odiseas Papatanasiu*, ur. 29 marca 1943^[1]) – grecki twórca muzyki elektronicznej i muzyki filmowej. Charakterystyczną cechą muzyki artysty jest bogate brzmienie instrumentów elektronicznych.

Twórczość solową Vangelis rozpoczął pisząc muzykę do dwóch filmów Frederica Rossifa w 1973 roku. Pierwszym oficjalnym solowym albumem Vangelisa był *Earth* z 1974 roku. W tym okresie Vangelis odbywał też próby z zespołem Yes, do którego jednak nie dołączył. Zaprzyjaźnił się jednak z Jonem Andersonem, wokalistą zespołu, z którym później wielokrotnie współpracował.

Po przeprowadzce do Londynu Vangelis podpisał kontrakt z RCA Records, założył własne studio (Nemo Studios) i rozpoczął nagrywanie własnych albumów elektronicznych. Razem z Jonem Andersonem wydał w latach 80. i 90. kilka albumów jako Jon & Vangelis.

Kilar Wojciech (1932-), polski kompozytor. Studia w PWSM w Katowicach u W. Markiewiczówny (fortepian), A. Malawskiego (teoria muzyki) i B. Woytowicza (fortepian i kompozycja) oraz u N. Boulanger w Paryżu (1959-1960). Na początku lat 60. współtworzył wraz z K. Pendereckim i H.M. Góreckim nową, polską szkołę awangardową oraz nowy kierunek we współczesnej muzyce zwany sonoryzmem (Riff 62, Gnrique, 1963, Diphongos, 1964). Komponował muzykę do filmów K. Zanussiego: *Struktura kryształu* (1969), *Życie rodzinne* (1971), *Iluminacja* (1973), *Spirala* (1978) i in., również do filmów H. Kluby (*Chudy i inni*, 1967), W.J. Hasa (*Lalka*, 1968), K. Kutza (*Perła w koronie*, 1972), A. Wajdy (*Ziemia obiecana*, 1975), *Pan Tadeusz* (1999), *Skarby ukryte* (2000), *Pianista* (2001). Jest twórcą muzyki do filmów zagranicznych, np.: *David* (1979) w Niemczech, *Le Roi et l'Oiseau* (1980) we Francji.

Preisner Zbigniew (1955-), polski kompozytor piosenek, muzyki teatralnej i filmowej. Debiutował w Krakowie w zespołach studenckich. Od 1978 związany z kabaretem Piwnica pod Baranami jako kompozytor, pianista i aktor. Światowy sukces osiągnął dzięki muzyce filmowej. Jako jej kompozytor debiutował w filmach dokumentalnych, w latach

80. i 90. współpracował m.in. z: K. Kieślowskim (muzyka do cykli Dekalog, I-IX, 1989, i Trzy kolory, 1993-1994, oraz do filmów Bez końca, 1984, Podwójne życie Weroniki, 1991, nominacje do Oscara i Cezara), A. Holland (Europa, Europa, 1990, Olivier, Olivier, 1992, Tajemniczy ogród, 1994), M. Łazarkiewicz (Przez dotyk, 1985, Ostatni dzwonek, 1989), L. Malle'em (Skaza, 1993), wieloma reżyserami francuskimi i amerykańskimi.

6. BLUES, JAZZ, SWING

Zapoznanie uczniów z pojęciem bluesa i wskazanie charakterystycznych cech stylistycznych tej muzyki. Wyjaśnienie, czym jest muzyka bluesowa, jaki ma związek z jazzem i jak można ją odróżnić od innych stylów muzycznych.

Wysłuchanie standardu bluesowego, omówienie najważniejszych wysłuchanych cech muzycznych w utworze.

Blues – jedna z podstawowych form muzyki amerykańskiej powstał jako improwizowana pieśń murzyńskich niewolników na plantacjach bawełny w południowych stanach USA.

Nazwa pochodzi od „blue note”, czyli „smutnej nuty”, charakterystycznego dla bluesa obniżenia III i VII dźwięku gamy durowej o pół tonu, co nadało mu melancholijny charakter. Blues był początkowo pieśnią pracy, skargą na los niewolnika, ale także dotyczył tematyki miłosnej i obyczajowej. W drugiej połowie XIX wieku, blues dotarł do miast. Stał się źródłem muzyki jazzowej, a także inspirował inne rodzaje muzyki rozrywkowej. Krzyżował się z różnymi formami i wpływami, inspirował muzykę ery swingu. Blues wykonywany był zwykle na gitarze, pianinie, harmonijce lub śpiewany a cappella.

Blues powolny – „na smutną nutę”, melancholijny, z obniżeniem III i VII stopnia gamy durowej.

Blues szybki –

- ostra, pulsująca rytmika;
- z cechami muzyki tanecznej zmienia się w boogie-woogie ;
- improwizacja tematu;
- charakterystyczna artykulacja: glissanda, dźwięki urwane, ochryple, łkające, wibracja, krzyki.

Przykłady : B. Holiday, J.L.Hooker B.B. King

Jazz - Wprowadzenie, poprzez wysłuchanie, standardu jazzowego. Omówienie najważniejszych cech stylistycznych i charakterystycznych dla muzyki jazzowej. Na poznanym przykładzie muzycznym wyjaśnienie zastosowania elementów: improwizacji, folkloru wiejskiego, specyfiki melodyki i harmonii jazzu, a także metryki języka angielskiego w utworach wokalnych. Wskazanie najważniejszych cech muzyki murzyńskiej, w której dominują takie elementy, jak:

Swing – rytmiczna intensywność sprawiająca wrażenie kołysania, z charakterystycznym synkopowaniem

Kształtowanie dźwięku wywodzące się z murzyńskiej praktyki wykonawczej oraz frazowanie, mające źródło w wiejskim folklorze.

Spontaniczność, żywiołowość, żarliwość jazzowej improwizacji.

a) najważniejszych elementów muzyki jazzowej. Przedstawienie ośrodków, w których rozwijała się muzyka jazzowa, oraz przedstawiciele sceny jazzowej.

b) Metodą pogadanki wskazanie znanych osobistości światowej sceny jazzowej oraz przedstawienie najbardziej znanych standardów jazzowych.

c) Wysłuchanie standardu jazzowego wykonanego przez Milesa Davisa oraz świadome wskazanie elementów muzyki jazzowej w tym utworze.

Przykład: Miles Davis –So what muzyka rockowa.

Wysłuchanie utworu The Rolling Stones *Satisfaction*. Na podstawie tego przykładu wskazanie charakterystycznych elementów muzyki rockowej.

7. MUZYKA KONKRETNA, ELEKTRONICZNA, EKSPERYMENTALNA

1. Muzyka konkretna – kierunek w muzyce współczesnej, w którym oprócz dźwięków instrumentów lub śpiewu wykorzystuje się realne dźwięki – dźwięki przyrody, odgłosy fabryczne, dźwięki ruchu ulicznego, przypadkowe głosy ludzkie itp. Dźwięki takie są rejestrowane, a następnie preparowane i miksowane w celu osiągnięcia zamierzonego efektu estetycznego. Muzyka konkretna występuje w czystej formie lub łączona jest z muzyką instrumentalną, wokalną albo elektroniczną.

Muzyka elektroniczna – muzyka tworzona głównie lub wyłącznie za pomocą elektrofonów (elektromechanicznych i elektronicznych instrumentów muzycznych) oraz urządzeń elektronicznych przetwarzających dźwięki pozamuzyczne lub generowane przez tradycyjne instrumenty akustyczne.

Muzyka eksperymentalna – muzyka stosująca nietypowe dla muzyki popularnej rozwiązania stylistyczne, rytmiczne, metryczne, melodyczne, aranżacyjne itd.

Za twórcę ruchu uważany jest John Cage. Cage był pod wielkim wpływem buddyzmu zen; jego nauczycielem był Daisetz Teitaro Suzuki. Innym źródłem dla jego twórczości (zwłaszcza w początkowym okresie) było dzieło literackie, mianowicie Finnegans Wake Jamesa Joyce'a. I później ze strony amerykańskiej mamy takich kompozytorów jak Meredith Monk, Terry Riley, La Monte Young, Harry Partch, Philip Glass i Steve Reich. Ze strony europejskiej są to: Karlheinz Stockhausen, Pierre Boulez, Iannis Xenakis. Charakterystyczne jest także i to, że na niektórych z nich wpłynęła muzyka rockowa (np. Meredith Monk, Steve Reich i Pierre Boulez).

Krzysztof Penderecki

Kompozytor i dyrygent, urodzony 23 listopada 1933 w Dębicy.

Studiował kompozycję prywatnie u Franciszka Skołyszewskiego, a następnie w latach 1955-58 u Artura Malawskiego i Stanisława Wiechowicza w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie. W 1958 został wykładowcą kompozycji na swojej macierzystej uczelni, od 1972 do 1987 pełnił funkcję rektora. Działalność pedagogiczną prowadził również w Folkwang-Hochschule für Musik w Essen (1966-68) oraz Yale University w New Haven (1973-78). W latach 1987-90 był dyrektorem artystycznym Filharmonii Krakowskiej, od 1993 jest dyrektorem artystycznym Festival Casals w San Juan w Puerto Rico, od 1997 dyrektorem muzycznym Sinfonia Varsovia, od 1998 doradcą Beijing Music Festival w Pekinie. W latach 1968-70 był stypendystą Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) w Berlinie.

Jako dyrygent Krzysztof Penderecki zadebiutował w 1971 w Donaueschingen, wykonując swój utwór "**Actions**" na zespół free-jazzowy (1971) i od tego czasu prowadzi intensywną działalność dyrygencką. W 1972 dokonał nagrania płytowego dla EMI swoich utworów z Wielką Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia i Telewizji w Katowicach. Dyrygował wieloma renomowanymi orkiestrami na świecie, m.in. Müncher Philharmoniker, Sinfonieorchester des Norddeutschen Rundfunks w Hamburgu, Sinfonieorchester des Mitteldeutschen Rundfunks w Lipsku, London Symphony Orchestra, Philadelphia Orchestra, New York Philharmonic Orchestra, orkiestrą radia japońskiego (NHK) w Tokio, orkiestrą filharmoniczną w Osace. Od 1988 jest głównym gościnnym dyrygentem Sinfonieorchester des Norddeutschen Rundfunks w Hamburgu, od 2000 gościnnym dyrygentem China Philharmonic Orchestra.

W 1959 zdobył I, II i III nagrodę na Konkursie Młodych Związku Kompozytorów Polskich: za "**Strofy**" na sopran, głos recytujący i 10 instrumentów (1959), "**Emanacje**" na dwie orkiestry smyczkowe (1958-59) oraz "**Psalmy Dawida**" na chór mieszany, instrumenty strunowe i perkusję (1958), w 1961 nagrodę za "**Tren 'Ofiarom Hiroszimy**" na 52 instrumenty smyczkowe (1959-61) na Międzynarodowej Trybunie Kompozytorów UNESCO w Paryżu, w 1962 I nagrodę za "**Kanon**" na 52 instrumenty smyczkowe i taśmę magnetofonową (1962), dwukrotnie Prix Italia: w 1967 za "**Passio et mors Domini Nostri Jesu Christi secundum Lucam**" na 3 głosy solo, recytatora, 3 chóry mieszane, chór chłopięcy i orkiestrę (1963-66), a w 1968 za "**Dies irae**" na 3 głosy solo, chór mieszany i orkiestrę (1

Witold Lutosławski

Kompozytor i dyrygent. Urodzony 25 stycznia 1913 w Warszawie, zmarł 7 lutego 1994 tamże.

Naukę gry na fortepianie rozpoczął już jako sześciolatek; był uczniem Heleny Hoffman, po 1924 Józefa Śmidowicza, a następnie Artura Taubego. W latach 1926-32 pobierał również lekcje gry na skrzypcach u Lidii Kmitowej. Od 1928 przez cztery lata

uczęszczał na prywatne lekcje teorii i kompozycji do Witolda Maliszewskiego. Pod jego kierunkiem w 1930 skomponował swój pierwszy utwór wykonany publicznie dwa lata później w Konserwatorium Warszawskim - **"Taniec Chimery"** na fortepian. W 1932 zapisał się do tej uczelni muzycznej, gdzie kontynuował studia kompozytorskie w klasie Maliszewskiego oraz uczył się grać na fortepianie u Jerzego Lefeldy (dyplom pianisty uzyskał w 1936, a kompozytora - za utwór **"Requiem"** na sopran, chór mieszany i orkiestrę - w 1937). W latach 1931-33 był również studentem Wydziału Matematyki Uniwersytetu Warszawskiego. Za swój debiut kompozytorski uznał prawykonanie w 1938 **"Wariacji symfonicznych"** (1936-38).

Dobrze zapowiadającą się karierę artystyczną Lutosławskiego przerwała jednak II wojna światowa. Lata okupacji hitlerowskiej spędził w Warszawie. Zarabiał na życie m.in. jako pianista w kawiarniach "SiM" (Sztuka i Moda) oraz "U Aktorek" grając w duecie z Andrzejem Panufnikiem. Jedynym utworem zachowanym z tych czasów są **"Wariacje na temat Paganiniego"** na dwa fortepiany (1941).

Po wojnie Witold Lutosławski zamieszkał na stałe w Warszawie. W 1946 poślubił Marię Danutę Bogusławską (z domu Dygat). Zaangażował się w organizację Związku Kompozytorów Polskich. Ze stowarzyszeniem tym był czynnie związany do końca życia jako członek władz i współorganizator Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej "Warszawska Jesień". Nigdy nie związał się na stałe z żadną uczelnią muzyczną. Uczestniczył natomiast w wielu kursach kompozytorskich: w 1962 - w Berkshire Music Center w Tanglewood (Massachusetts), podczas których poznał m.in. Edgara Varese'a i Milтона Babbitta, w 1963 i 1964 - w Summer School of Music w Darlington (Anglia), w 1966 - w Kungliga Svenska Musikaliska Akademien w Sztokholmie, w 1966 - na uniwersytecie w Austin (Texas), a w 1968 - w Arhus (Dania). W latach 70-tych i 80-tych przyjmował jedynie sporadycznie zaproszenia na wykłady poświęcone własnej twórczości.

Henryk Mikołaj Górecki

Urodził się 6 grudnia 1933 r. w Czernicy k. Rybnika. Kształcił się w Średniej Szkole Muzycznej w Rybniku i Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej (obecnie Akademii Muzycznej) w Katowicach. Już podczas studiów zasłynął jako kompozytor awangardowy, a jego Epitafium wykonano na II Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień” w 1958 r. Naukę w Katowicach zakończył dwa lata później, otrzymując dyplom z najwyższym odznaczeniem. Następnie jego utwory zdobyły uznanie na IV Festiwalu „Warszawska Jesień” (1960) oraz II Biennale Młodych w Paryżu (1961). W 1965 r. Henryk Mikołaj Górecki rozpoczął pracę na Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Katowicach, gdzie został wykładowcą (1968), a następnie rektorem (1975). Dwa lata później otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. W 1976 r. podczas „Warszawskiej Jesieni” została zaprezentowana III Symfonia Góreckiego „Symfonia Pieśni Żałosnych”, która uważana jest za jedno z najwybitniejszych dokonań artysty. Kompozytor przeszedł z pozycji awangardowych w stronę tradycji, a dzieło w latach dziewięćdziesiątych odkryte w USA i Anglii znalazło się na szczycie radiowych list

przebojów. Henryk Mikołaj Górecki jest autorem w sumie kilkudziesięciu kompozycji (m.in. Scontri, Trzech utworów w dawnym stylu, Muzyki stropolskiej, Beatus Vir, Koncertu na klawesyn (lub fortepian) i orkiestrę smyczkową oraz Kantaty o św. Wojciechu) i laureatem wielu nagród polskich i zagranicznych (m.in. Międzynarodowej Trybuny Kompozytorów UNESCO w Paryżu, Szczecińskiego Konkursu Kompozytorów, Związku Kompozytorów Polskich, Nagrody Muzycznej Polskiego Radia oraz nagrody „Lux et Silesia”). Henryk Mikołaj Górecki zmarł 12 listopada 2010 r.

8. ORKIESTRA SYMFONICZNA

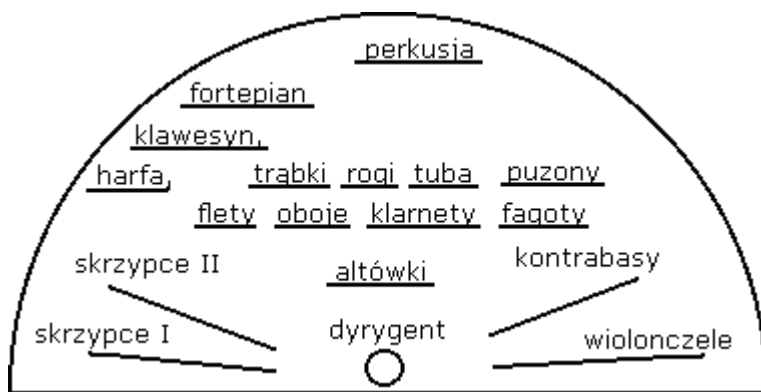
1. Orkiestra symfoniczna – zespół instrumentalny przeznaczony do wykonywania wielkich dzieł muzycznych: symfonii, koncertów, oper i baletów w czasie koncertów w teatrach muzycznych i na otwartym powietrzu.

Do połowy XVIII wieku nie istniała standardowa obsada orkiestry. Wykształciła się na dworze elektora Palatynatu w Mannheim w połowie XVIII wieku. Podstawę orkiestry stanowił zespół instrumentów smyczkowych, tj. I i II skrzypce, altówka oraz wiolonczela zdwajana przez kontrabas. Wyraźnemu ograniczeniu uległa rola dętych, którą tworzyły flety, oboje i fagoty, a od 1782 roku klarnet. Instrumenty te dobarwiały brzmienie smyczków i dopiero w XIX wieku zaczęto powierzać im partie solowe. Waltornie grały początkowo przede wszystkim fundament harmoniczny, tym ważniejszy, że na znaczeniu straciło basso continuo.

Orkiestra symfoniczna nigdy nie uzyskała ustalonego składu. Jej konfiguracja i liczebność podlega stałym przemianom, acz istnieje pewien standard, sięgający przeciętnie około stu osób, wystarczający do wykonywania większości XIX- i XX-wiecznego repertuaru.

Orkiestrą symfoniczną kieruje [dyrygent](#).

2.

Rysunek 1. Układ orkiestry

9. ZAPOZNANIE Z EWOLUCJĄ ZAPISU MUZYKI

Długi proces rozwoju, który doprowadził do powstania współczesnej notacji muzycznej, można wywodzić od bezliniowej notacji cheironomicznej, która powstała przed VIII w. Jej geneza nie jest bliżej znana, wykształciła się prawdopodobnie przy chórach klasztornych. Służyła ona do zapisu pierwotnego chorału rzymskiego (*gregoriańskiego*). Znaki odzwierciedlały ruchy rąk kantora kierującego śpiewem, stąd też nazwa znaki cheironomiczne (z greckiego). Nie określały one dokładnie wysokości i czasu trwania dźwięków, a jedynie przybliżony zarys kierunku melodii. Notacja cheironomiczna obejmuje ponad 20 znaków; w różnych ośrodkach wykształciły się odmienne formy graficzne.

Ok. r. 1000 notację cheironomiczną zastąpiła notacja diastematyczna, która określała wysokość dźwięków przez zróżnicowane wertykalnie rozmieszczenie neum *in campo aperto* (na polu bez linii). Później wprowadzono najpierw jedną linię koloru czerwonego, z czasem dodano drugą - niebieską. W XI w. Guido d'Arezzo, wprowadził do pisma nutowego 4 linie. Nadal jednak nie określała ona stosunków rytmicznych. Istniały 2 typy graficzne notacji diastematycznej: neumy romańskie = *nota quadrata* (XII w. do dziś; na nich opiera się współczesna notacja chorałowa) i neumy gotyckie (XIII–XV w.). Oba te rodzaje notacji były używane do zapisu chorału gregoriańskiego, stanowiąc podstawę notacji chorałowej.

Z notacji chorałowej wywodzi się notacja modalna (*patrz: Nuta*), która rozwinęła się ok. r. 1175 w szkole Notre Dame ze znaków *nota quadrata*. Określała ona wyraźnie interwały między dźwiękami. Używała początkowo dwóch przybliżonych wartości rytmicznych, dwu- i trójdzielnych (*imperfectio* i *perfectio*): długą (*longa*) i krótką (*brevis*). Notacja modalna opierała się na 6 schematach rytmicznych (*modi*), wzorowanych na starogreckich stopach metrycznych; schematy te określały następstwo wartości rytmicznych.

Z notacji modalnej wykształciła się z kolei notacja menzuralna (ok. 1250–1600). Dotychczasowe zdobycze usystematyzował po r. 1300 Philippe de Vitry, ujmując wzajemne relacje wartości w ramach *modus*, *tempus* i *prolatio*. Notacja menzuralna określa dokładnie nie tylko interwały, ale też, za pomocą odpowiedniej formy graficznej nut, rytm, czyli wzajemny stosunek czasu trwania dźwięków (ich wartości rytmicznych), na zasadzie podziału trójdzielnego (*perfectio*) i dwudzielnego (*imperfectio*). Stopniowo wzrastała ilość znaków określających wartości rytmiczne: ok. 1250 zaczęto używać semibrevis, a następnie dalszych drobnych wartości (ok. 1280, Petrus de Cruce).

W użyciu były 2 rodzaje notacji menzuralnej:

czarna (do 1450), z zaczernionymi główkami nut; jej 4 podstawowe wartości rytmiczne to:

- maxima lub duplex longa
- longa
- brevis

- semibrevis

biała (od 1450), w której zaczerniano tylko kontur nut (oprócz najmniejszych wartości rytmicznych). Około 1450 ustaliło się 8 wartości rytmicznych:

- maxima
- longa
- brevis
- semibrevis
- minima
- semiminima
- fusa lub chroma
- semifusa lub semichroma

Różnice między tymi dwoma systemami były niewielkie; w zasadzie polegały tylko na zaczernianiu wszystkich nut w pierwszym oraz pozostawianiu większych wartości nie zaczernionych w drugim systemie.

W notacji menzuralnej oprócz pojedynczych nut występowały ligatury, pauzy i oznaczenia dodatkowe, z których najważniejsze określają podział wartości brevis (tempus) i semibrevis (prolatio).

Ten typ notacji, udoskonalony w XVII w., był bezpośrednim punktem wyjścia dla współczesnej notacji muzycznej.

W XVII-XVIII w. notacja muzyczna przyjęła w zasadzie wygląd identyczny z notacją współczesną, choć znaczenie identycznych znaków graficznych (np. wartość kropki po nucie) jest w wielu wypadkach inne, niż w notacji współczesnej, co powoduje wiele nieporozumień w wykonawstwie muzyki tego okresu przez dzisiejszych muzyków, którzy tych różnic nie znają; można by to obrazowo porównać do próby czytania tekstu angielskiego czy francuskiego według zasad pisowni polskiej.

Tabulatura – 1) zbiorczy termin na określenie instrumentalnych systemów notacyjnych XV-XVII wieku lub 2) zbiór utworów zapisanych tą notacją.

W tym okresie istniały tabalatury na różne instrumenty, na flet, gitarę, skrzypce, cytrę itp. Nie zdobyły one jednak takiej popularności jak tabulatura organowa czy tabulatura lutniowa. Znaczenie pojęcia tabulatury zmieniało się. W XVII wieku terminem tym określano utwory zapisane na dwóch pięcioliniach. Obecnie tabalatury kojarzone są przede wszystkim z XX-wieczną tabulaturną gitarową.

Tabulatura organowa

Istniały trzy rodzaje tabulatury organowej: tabulatura niemiecka starsza, która powstała w XV wieku i była używana do około 1550 roku, tabulatura niemiecka nowsza, popularna od

połowy XVI do początków XVIII wieku oraz tabulatura organowa hiszpańska używana od połowy XVI wieku.

Tabulatura lutniowa

Istnieją trzy podstawowe rodzaje tabulatur lutniowych: tabulatura lutniowa włoska, tabulatura lutniowa francuska oraz tabulatura lutniowa niemiecka. Wszystkie trzy powstały w XV wieku. Jedne z pierwszych wydań tabulatur lutniowych są dziełem Ottaviano Petrucciego (1507, *Intabolatura de lauto* Francesca Spinacino). Tabulatura lutniowa włoska była używana również w Hiszpanii. W XVII wieku tabulatura francuska wyparła skomplikowaną tabulaturnę niemiecką a także częściowo włoską.

Komputerowy zapis nut

SIBELIUS jest programem bardzo intuicyjnym i przyjaznym dla użytkownika. Mogą z niego z powodzeniem korzystać zarówno doświadczeni, zawodowi kompozytorzy, jak i średnio zaawansowani muzycy, dla których będzie to pierwszy kontakt z zapisem nutowym. Edycja nut na poziomie wydawniczym nigdy wcześniej nie była tak szybka i bezproblemowa. Znakomita jakość wydruku w SIBELIUSIE sprawia, że odczytanie zapisu nutowego staje się prawdziwą przyjemnością. Jakikolwiek nasze błędy, które znalazły się przypadkiem w wydruku natychmiast możemy poprawić i za każdym razem jest to łatwe, intuicyjne, bo taki jest właśnie SIBELIUS.

Gitarzystów powinna zainteresować wiadomość, że program posiada wiele narzędzi i funkcji ułatwiających zapis na gitarę. Możliwość zapisywania nut jako tabulatury gitarowej to jedna z nich. To samo dotyczy perkusistów i notacji perkusji.

10. POLSKI JAZZ

Korzenie

Ruch jazzowy w Polsce ma bardzo długą tradycję, nie da się jednak precyzyjnie określić daty wydarzenia czy nawet serii faktów artystycznych, które ten ruch zapoczątkowały. Przed II wojną światową orkiestry grające w lokalach Warszawy, Krakowa czy Poznania miały w swym repertuarze "jazz", a więc np. kompozycje George'a Gershwina czy autorów musicali broadwayowskich ery swingu, jak choćby Richarda Rodgersa i Lorenza Harta. Ich utwory były wówczas w całej Europie modne, podobnie jak swing. Po wojnie okres początkowej fascynacji muzyką jazzową został szybko stłumiony przez władzę komunistyczną. Następny etap w historii jazzu polskiego nazwano okresem katakumbowym, gdyż jazz wykonywano wówczas nieoficjalnie, w konspiracji, w prywatnych domach. Dopiero okres politycznej "odwilży" po 1955 roku, który przyniósł wolność także w sferze sztuki, stał się początkiem rozwoju autentycznego ruchu jazzowego w Polsce. Zorganizowano wówczas festiwale jazzowe w Sopocie (w 1956 i 1957), które zapoczątkowały tradycję późniejszego warszawskiego festiwalu Jazz Jamboree, dziś należącego do najstarszych tego typu imprez w Europie.

Filary jazzu znad Wisły

Jazz wykonywany na pierwszych polskich festiwalach w latach pięćdziesiątych był muzyką improwizowaną, opartą na znanych standardach, z zachowaniem wszelkich reguł, ale młodzi entuzjaści rekrutowali się głównie spośród amatorów, stąd w porównaniu z muzykami amerykańskimi czy nawet europejskimi poziom wykonywania jazzu w Polsce był relatywnie niski. W latach pięćdziesiątych powstało kilka zespołów jazzowych, m.in.: Melomani Jerzego "Dudusia" Matuszkiewicza, Sekstet Krzysztofa Komedy, Jazz Believers Jana Ptaszyna Wróblewskiego, czy wykonujący jazz tradycyjny New Orleans Stompers. W latach 1956-1960 pojawiły się i rozwinęły talenty muzyków, którzy tworzą i występują do dziś, i którzy odcisnęli wyraźne piętno na działalności kolejnych pokoleń polskich jazzmanów. Są to: Jerzy "Duduś" Matuszkiewicz (ur. 1928) - kompozytor i saksofonista, twórca m.in. zespołów Melomani, Traditional Jazz Makers, Polish All Stars; w latach 60. zajął się prawie wyłącznie komponowaniem, napisał muzykę do ponad dwustu filmów; jest nadal czynnym muzykiem obecnym okazjonalnie na polskiej scenie jazzowej.

11. BLUES

Tadeusz Nalepa

Gitarzysta, wokalista, kompozytor i autor tekstów. Urodził się 26 sierpnia 1943 w Zgłobniu, zmarł 4 marca 2007 w Warszawie.

Działając aktywnie od połowy lat sześćdziesiątych, Nalepa był jednym z najbardziej wpływowych artystów polskiej muzyki popularnej. W pionierski sposób łączył klasyczny blues z najbardziej aktualnymi prądami rocka. Wybitny gitarzysta, autor popularnych przebojów i lider zespołów będących początkiem niejednej kariery, w dużej mierze odpowiada za rozkwit polskiej sceny muzyki opartej na bluesie. Jako jeden z niewielu znaczących przedstawicieli sceny lat 60. nagrywał i koncertował nieprzerwanie przez ponad 40 lat.

Tadeusz Nalepa urodził się 26 sierpnia 1943 w Zgłobniu. Ukończył szkołę muzyczną w pobliskim Rzeszowie w klasach skrzypiec, klarnetu i kontrabas. Konsekwentnie wiążąc swoją przyszłość z muzyką, zadebiutował w 1963 roku na 2. Festiwalu Młodych Talentów w Szczecinie, gdzie otrzymał wyróżnienie za duet z Mirą Kubasińską, wykonując **Let's Twist Again** Chubby'ego Checkera. W 1965 roku wspólnie z wokalistami: Kubasińską (ówcześnie już żoną Nalepy) i Stanisławem Guzkiem (później znanym jako Stan Borys) założył grupę Blackout, początkowo wykonując własne wersje przebojów popularnych wykonawców brytyjskich. Przełom nastąpił po nawiązaniu mającej trwać wiele lat współpracy z poetą Bogdanem Loeblem. Oryginalne kompozycje do jego tekstów zwróciły uwagę na zespół, który wkrótce dokonał pierwszych profesjonalnych nagrań studyjnych. Po serii koncertów oraz wydaniu jedynego albumu Blackout rozwiązał się w końcu roku 1967.

W lutym 1968 Nalepa powołał do życia Breakout, zespół uważany za jeden z najważniejszych dla rozwoju polskiej sceny rockowej. Od początku intensywnie koncertując, również w Europie Zachodniej, zdobył popularność wydaniem na początku 1969 przebojem **Gdybyś kochał, hej!**. W marcu tegoż roku ukazał się album **Na drugim brzegu tęczy**, nagrany z udziałem saksofonisty Włodzimierza Nahornego. Breakout wielokrotnie zmieniał skład, zaś zakończył działalność w 1982 roku po wydaniu dziesięciu płyt. Debiutując jako solista, Nalepa stworzył nowy zespół, którego członkowie mieli niebawem grać w najbardziej popularnych formacjach lat 80. - Maanam, Oddział Zamknięty, Lady Pank czy TSA. W 1986 został uznany najlepszym polskim muzykiem, kompozytorem i gitarzystą w ankiecie magazynu "Jazz Forum". Nagrywając kolejne solowe albumy z różnymi muzykami towarzyszącymi, wzbogacał wypracowaną przez

siebie formułę blues-rocka o elementy jazzu, funku czy muzyki etnicznej. Lata osiemdziesiąte przyniosły także czasową reaktywację Breakoutu oraz album **Numero Uno** nagrany wspólnie z najbardziej znaczącą grupą bluesową młodszego pokolenia, jaką stał się Dżem. Ostatnim oficjalnym wydawnictwem było DVD **60 urodziny** z zapisem koncertu z jesieni 2003.

Od początku lat 90. Nalepa poważnie chorował. Zmarł po ciężkiej chorobie nerek 4 marca 2007 w Warszawie.

POP ROCK

Rock – ogólna nazwa całego szeregu stylów muzycznych, wywodzących się z rock and rolla oraz rhythm and bluesa i bluesa. Sama nazwa "rock" jest właściwie skrótem od "rock and roll", choć można uznawać owe dwa pojęcia za odmienne od siebie gatunki muzyczne. Wszystkie style *rockowe* charakteryzują się brzmieniem opartym na różnego rodzaju gitarach (zwykle elektrycznych, elektrycznych basowych) i perkusji, z wyraźnie zarysowanym rytmem i śpiewem, wywodzącym się z bluesa, oraz sposobem wolnej improwizacji w trakcie grania utworów, wywodzącym się z jazzu. Ważną cechą muzyki rockowej, nieobecną w muzyce poważnej, jest zespołowość w procesie tworzenia; muzyka jest bowiem tworzona zespołowo i trudna do odtworzenia, gdy nie jest grana przez oryginalny zespół (zob. *tribute band*), często jest też zespołowo komponowana. Niekiedy w sposób dynamiczny, kiedy to zainicjowany motyw muzyczny w serii *jamów* przetwarzany jest w utwór, który w swej końcowej fazie rzadko przypomina swą wyjściową formę. W muzyce rockowej, podobnie jak w jazzie, kompozytor i wykonawca to najczęściej ta sama osoba lub grupa osób, a komponowanie i wykonywanie muzyki są często jednym procesem. Prekursorem polskiego rock and rolla jest redaktor Franciszek Walicki (nazywany "Ojcem Polskiego Rocka"), który w latach 60. powołał do życia takie zespoły jak: Rhythm and Blues, Czerwono-Czarni, Niebiesko-Czarni, Breakout, SBB i wiele innych.

Choć wymienione powyżej cechy opisują muzykę rockową, nie jest ona jednorodnym gatunkiem. W istocie, w skrajnych przypadkach mamy do czynienia ze sprzecznymi cechami. Z tego powodu wprowadzono mnogość kategorii dzielących poszczególne podgatunki i style istniejące w ramach głównego gatunku. Klasyfikowanie takie jest niezwykle trudne i zwodnicze ze względu na wielką dynamikę, z jaką ten gatunek się rozwija oraz postawy indywidualistyczne twórców. Mimo to wyróżniono kilkanaście podgatunków i wiele dziesiątek stylów, które pomagają ogarnąć tę różnorodność. Podział na gatunki i style jest czysto arbitralny.

W 1969 odbył się I Ogólnopolski Festiwal Awangardy Beatowej w Kaliszu, pierwszy polski rockowy festiwal muzyczny^[1]. Czesław Niemen Wokalista, kompozytor, multi instrumentalista i autor tekstów. Urodzony 16 lutego 1939 roku w Starych Wasiliszkach k. Nowogrodka, zmarł 17 stycznia 2004 w Warszawie.

Czesław Niemen był jednym z najpopularniejszych, najbardziej rozpoznawalnych, a

jednocześnie najbardziej oryginalnych i wpływowych twórców polskiej muzyki popularnej XX wieku. Zaczynając od prostych piosenek w stylu pop, szybko zwrócił się w kierunku rozbudowanych kompozycji wykorzystujących elementy jazzu i muzyki awangardowej. Charyzmatyczny wokalista obdarzony wyjątkowym głosem, był także jednym z pierwszych w Polsce muzyków wykorzystujących na dużą skalę instrumenty elektroniczne.

Urodził się jako Czesław Juliusz Wydrzycki 16 lutego 1939 w Starych Wasiliszkach k. Nowogródka, na ziemiach leżących wtedy na terytorium Polski. Jako dziecko śpiewał w kościelnym chórze, uczęszczał też do szkoły muzycznej w pobliskim Grodnie. Po przesiedleniu w latach 50. rodziny Wydrzyckich w granice powojennej Polski, rozpoczął naukę w średniej szkole muzycznej w Gdańsku, jednocześnie występując w studenckich kabaretach i klubach, wykonując popularne przeboje przy akompaniamencie akustycznej gitary.

W 1962 roku, po wyróżnieniu na Festiwalu Młodych Talentów w Szczecinie, odbył pierwszą trasę koncertową po Polsce z zespołem Czerwono-Czarni. Jesienią tego roku zaczął także używać artystycznego pseudonimu - z czasem oficjalnie przyjmując nazwisko Niemen.

W końcu 1962 roku na blisko trzy lata związał się z popularną grupą Niebiesko-Czarni. Zespół koncertował intensywnie nie tylko w kraju, ale także na Węgrzech, w Jugosławii i Francji, gdzie w grudniu 1963 wystąpił m.in. w słynnej paryskiej sali koncertowej Olympia. W styczniu 1964 roku otwierał warszawskie koncerty Marleny Dietrich, która niebawem nagrała własną wersję utworu Niemena **Czy mnie jeszcze pamiętasz?**.

Po rozstaniu z Niebiesko-Czarnymi, od sierpnia 1966 współpracował z formacją Akwarele. Po pierwszej trasie koncertowej, w kwietniu 1967 nagrał materiał na płytę **Dziwny jest ten świat**. Nagrodzony na festiwalu w Opolu utwór tytułowy stał się jednym z największych polskich przebojów lat 60. Po koncertach w Polsce, Niemczech i Francji Niemen i Akwarele zarejestrowali kolejny album **Sukces**; nagrania i promujące płytę koncerty zostały uwiecznione w krótkometrażowym filmie Marka Piwowskiego. Zespół rozwiązał się po nagraniu albumu **Czy mnie jeszcze pamiętasz?**, zawierającego nowe wersje wczesnych kompozycji Niemena. Intensywnie koncertując w Polsce i we Włoszech, Niemen skompletował nowy zespół jesienią 1969. Album **Niemen Enigmatic** zawierał cztery rozbudowane kompozycje nawiązujące w równym stopniu do rocka progresywnego czy psychodelicznego, co jazzu i muzyki awangardowej. Nowatorskie interpretacje wierszy polskich poetów (w tym **Bema pamięci żałobny rapsod** do słów Cypriana Kamila Norwida) nagrane zostały m.in. z udziałem Zbigniewa Namysłowskiego i Michała Urbaniaka, wybitnych muzyków jazzowych. Łącząc w mistrzowski sposób skomplikowaną lirykę i nowatorskie rozwiązania muzyczne, **Niemen Enigmatic** do dziś pozostaje jedną z najbardziej progresywnych i inspirujących płyt polskiego rocka. Wydana w styczniu 1971, a nagrana w nieco zmienionym składzie podwójna płyta **Niemen** była próbą zawarcia jazz-rockowych eksperymentów w krótszych, piosenkowych formach, adaptując zarówno wiersze Norwida, jak i oryginalne liryki Wojciecha Młynarskiego. Jesienią 1971 powstała formacja Niemen, założona z kontrabasistą Helmutem Nadolskim

oraz muzykami progresywnej formacji SBB. Zespół nagrał dwa, częściowo improwizowane, albumy z pogranicza eksperymentalnego rocka i fusion - **Niemen Vol. 1** i **Niemen Vol. 2**, wydane przez krajową Mużę w 1973 roku. W tym samym czasie Czesław Niemen nagrał z Andrzejem Kurylewiczem i Wandą Warszawą album, zawierający ocierające się o eksperyment miniatury skomponowane głównie dla potrzeb telewizji i teatru.

Formacja Niemen nagrała też dwa albumy w studio w Monachium. **Strange Is This World** oraz **Ode To Venus** przeznaczone były na rynek zachodni i promowane seriami europejskich koncertów, nie zdołały jednak zaistnieć szerzej pomimo generalnie pozytywnych reakcji mediów. Podobnie potoczyły się losy solowego albumu **Russische Lieder** oraz nagranych w Nowym Jorku z udziałem muzyków sesyjnych **Mourner's Rhapsody**. Grupa Niemen zakończyła działalność jesienią 1973. W 1974 roku do studia weszła nowa formacja nazwana Niemen Aerolit. Niecały rok później ukazał się album, na którym poza organami Hammonda Niemen wykorzystywał także mellotron i syntezatory Mooga. Działalność grupy przerwała śmierć perkusisty Piotra Dziemskiego w marcu 1975. W 1975 roku Czesław Niemen wydał **Katharsis**, nagrany całkowicie samodzielnie przy znaczącym wykorzystaniu instrumentów elektronicznych. Kolejną płytą był potrójny album **Idee Fixe**, nagrywany podczas licznych sesji z muzykami Aerolitu oraz - ponownie - ze Zbigniewem Namysłowskim. Lata 1976-80 upłynęły głównie na licznych trasach koncertowych, od ZSRR po USA i od jazzowego festiwalu w Bombaju po Festiwal Młodziży w Hawanie. W styczniu 1980 na targach MIDEM w Cannes Niemen promował kompilacyjną płytę **Postscriptum**. Przez lata osiemdziesiąte Niemen występował sporadycznie i w zmieniających się składach, a z czasem także solo. Po wznowieniach klasycznych albumów, w 1989 roku ukazał się przygotowywany przez lata solowy materiał - płyta **Terra Deflorata** zawierała eksperymentalną, elektroniczną muzykę ilustrującą autorskie teksty. W 1995 roku pojawiła się pierwsza autoryzowana przez artystę kompilacja wydana oficjalnie na CD - **Sen o Warszawie**, za którą podążyły reedycje wcześniejszych albumów. W 1999 roku w plebiscycie tygodnika "Polityka" Niemen został uznany polskim artystą wszech czasów. Ostatnia płyta zawierająca premierowy materiał, **spod chmury kapelusza**, kontynuująca eksperymenty z elektroniką, pojawiła się jesienią 2001, jednak artysta był już wtedy bardziej zainteresowany malarstwem i grafiką komputerową. Czesław Niemen przez ostatnie lata życia zmagął się z chorobą nowotworową. Zmarł 17 stycznia 2004. Urna z jego prochami złożona została na warszawskich Powązkach 30 stycznia podczas ceremonii, która zgromadziła kilka tysięcy fanów i wielu zaprzyjaźnionych muzyków.

12. INNE SCENARIUSZE LEKCJI:

TEMAT:

BUDOWA DZIEŁA MUZYCZNEGO MOTYW FRAZA OKRES (TWORZENIE WŁASNYCH MELODII W PROGRAMIE FL STUDIO11)

Cele lekcji:

a) ogólny

budowanie melodii , zapoznanie z rozszerzonymi funkcjami FLStudio10

skomponowanie utworu muzycznego

b) operacyjny

otwiera program FL Studio 11

wykonuje linię melodyjną, przy użyciu funkcji 'Piano Roll'

tworzy z wszystkich elementów kompletną linię melodyjną, sekwencję melodyczną

zapisuje projekt w różnych formatach

Metody:

- pokaz
- ćwiczeń praktycznych

Formy pracy:

- grupowa

Środki dydaktyczne:

- program FL Studio 11 zainstalowany na 4 komputerach
- tablica interaktywna
- płyty CD

Czas realizacji:

2 godziny lekcyjne

Przebieg lekcji

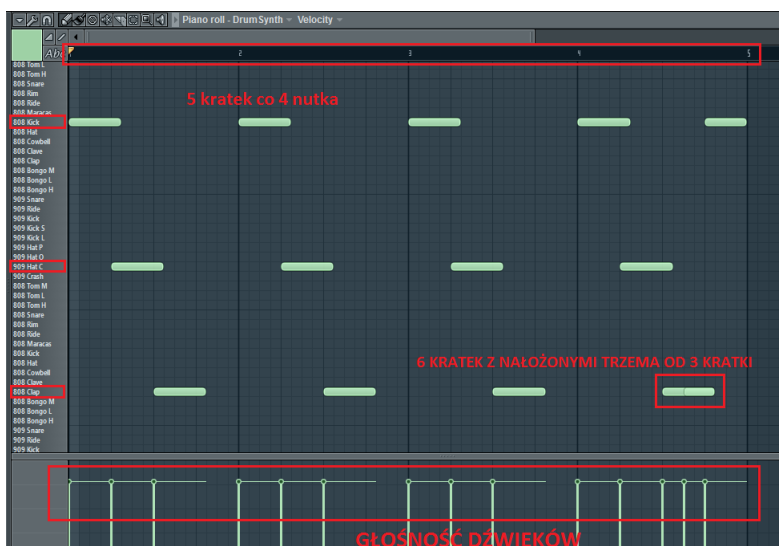
Faza wprowadzająca

1. Włączenie programu FL Studio 11.
2. Powtórzenie wiadomości o FL Studio 11 z poprzednich zajęć.

Faza realizacyjna

1. Żeby dokładnie zrozumieć jak działa funkcja ‘Piano Roll’, należałoby wiedzieć jak tworzyć muzykę jak operować nutami, i itd.. Dlatego my posłużymy się gotowym już przykładem i po prostu wklepiemy nuty w tabelę zgodnie z przykładem.

Aby wstawić dźwięk po prostu klikamy lewym przyciskiem myszy w kratkę w której się rozpoczyna. Aby go usunąć klikamy prawym przyciskiem myszy. Jeżeli chcemy dźwięk rozszerzyć lub skrócić, najeżdżamy na prawą krawędź dźwięku i go rozciągamy lub skracamy o odpowiednią ilość kratek. Aby go przesunąć łapiemy krzyżyk najeżdżając na dźwięk i go przesuwamy.

Rysunek 2. Wstawianie dźwięku

Pierwsza linia melodyjna. Ustawiamy 'Pattern 2' opisany przez nas jako linia melodyjna 1. Wybieramy 'CHANNELS→Add one→FL Keys' wtyczka „FL Keys” czyli pianino.

Wtyczka zawiera wiele funkcji modyfikacji dźwięku, oraz cały zakres nut, klawiszy. Aby odtworzyć dźwięki można je wybrać bezpośrednio z Pada wtyczki, lub można grać na klawiaturze komputera. Każdy dźwięk ma przypisany jeden przycisk z klawiatury. My jednak posłużymy się funkcją 'Piano Roll'.

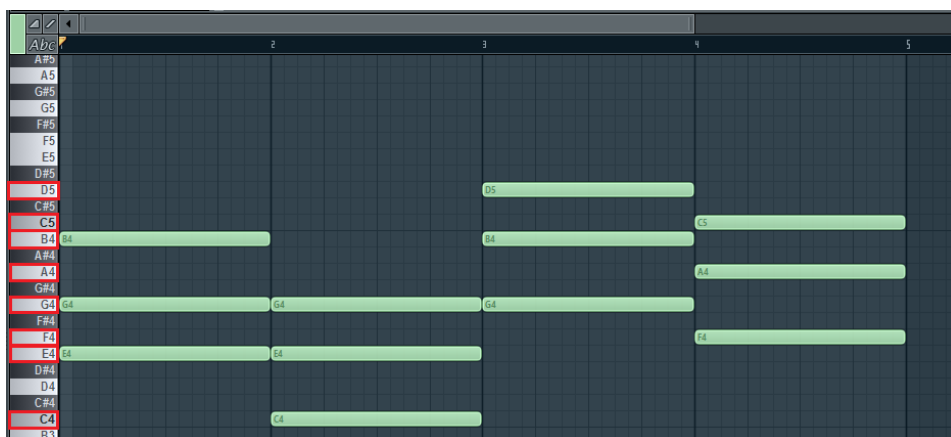

Rysunek 3. Wtyczka - pianino

Włączamy widok 'Piano Roll'.

Operujemy na ośmiu dźwiękach: D5, C5, B4, A4, G4, F4, E4, C4 (w kolejności od góry).

Dźwięki umieszczamy zgodnie z przykładem:

Rysunek 4. Rozmieszczenie dźwięków według przykładu

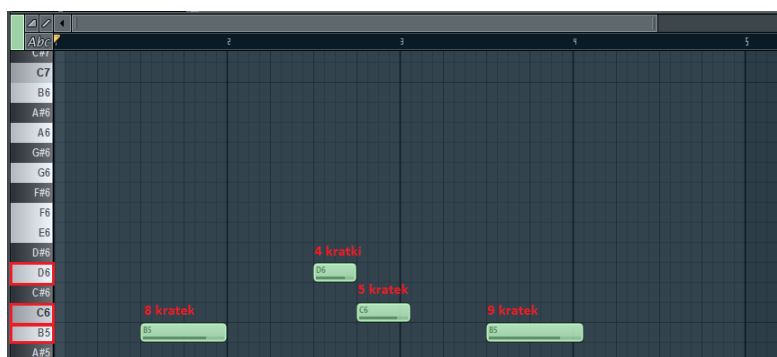
Krok 4.0

Druga linia melodyjna. Ustawiamy 'Pattern 3' opisany przez nas jako linia melodyjna 2. Wybieramy 'CHANNELS→Add one→FL Keys', po raz kolejny używamy wtyczki „FL Keys”.

Włączamy widok 'Piano Roll'.

Operujemy na ośmiu dźwiękach: D6, C6, B5 (w kolejności od góry).

Dźwięki umieszczamy zgodnie z przykładem:

Rysunek 5. Układ dźwięków w drugiej linii melodyjnej

Druga linia melodyjna jest skończona. Możemy ją przesłuchać.

Gdy mamy wszystko gotowe należy złożyć to w jedną całość, czyli w kompletny utwór muzyczny. Proces ten wykonamy przy użyciu Playlisty, tak jak zostało to wytłumaczone na przykładzie w zadaniu pierwszym. Możemy posłużyć się przykładem lub wybrać nasz własny sposób na stworzenie utworu. Według przykładu rozmieszczenie naszych 'Pattern'ów powinno wyglądać następująco:

Przykład ten można dowolnie modyfikować według własnego uznania. Kwadrat na końcu został wstawiony po to aby piosenka nie zaczynała się od razu po jej zakończeniu, czyli aby był moment ciszy zanim od nowa się odtworzy.

Zapisywanie projektu. Aby zapisać nasz utwór należy wybrać sekwencję: „FILE→Save”, pojawi się nam dialogowe zapisywania projektu. Wybieramy ścieżkę zapisu oraz nadajemy nazwę.

Do wyboru rozszerzenia mamy kilka opcji w których możemy zapisać projekt: .flp – format programu FL Studio, niezbędny do ponownego odtworzenia projektu w programie;

.zip – format programu FL Studio dodatkowo spakowany programem .zip;
.wav – format programu audio stworzonym przez firmy Microsoft oraz IBM;
.mp3 – format programu w standardowym formacie audio;
.ogg – format kontenera strumieni danych, opracowany przez fundację Xiph.org, stworzony by wspierać inicjatywy związane z rozwojem wolnego oprogramowania do kodowania i dekodowania multimediiów; .mid – format MIDI skrót od Musical Instrument Digital Interface – system (interfejs, oprogramowanie i zestaw komend) służący do przekazywania informacji pomiędzy elektronicznymi instrumentami muzycznymi

Faza podsumowująca

1. Odsłuchanie przez uczniów skomponowanych przez nich i zapisanych w folderach utworów w formacie mp3.

Materiały dla nauczyciela:

konspekt z opracowanym krok po kroku wprowadzeniem do pracy z programem FL Studio
11

Płyty CD W. A. Mozart –serenada : Eine kleine nachtmusik

TEMAT:

MUZYKA IMPRESJONIZMU (SZYMANOWSKI, KARŁOWICZ, DEBUSSY, RAVEL), JAKO INSPIRACJA DO TWORZENIA FORM MUZYKI RELAKSACYJNEJ. [FLSTUDIO11]

Cele lekcji:

a) ogólny

Zapoznanie z elementami muzyki początku XX wieku , skale całotonowe i nowe rozwiązania harmoniczne. Wskazanie różnicy z poprzednimi epokami i wyróżnianie brzmienia i środków wykonawczych zastosowanych w dziełach muzycznych kompozytorów takich jak: Debussy ; Karłowicz ; Szymanowski ; Ravel .

b) operacyjny

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić pojęcie muzyczny impresjonizm;
- wskazać miejsce muzyki impresjonizmu w historii muzyki;
- rozpoznać kompozytorów tworzących w tym nurcie
- otwiera program FL Studio 10
- wykonuje linię melodyczną, przy użyciu funkcji ‘Piano Roll’
- tworzy z wszystkich elementów kompletną linię melodyjną, sekwencję melodyczną
- zapisuje projekt w różnych formatach

Metody:

- pogadanka z percepcją muzyczną.
- pokaz
- ćwiczeń praktycznych

Formy pracy:

- grupowa,

Środki dydaktyczne:

- pogadanka na temat muzyki początku XX wieku

- program FL Studio 10 zainstalowany na 4 komputerach
- tablica interaktywna

Czas realizacji:

2 godziny lekcyjne

Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca

Faza realizacyjna

Wyjaśnienie pochodzenia pojęcia impresjonizmu.

Wskazanie przedstawicieli impresjonizmu

Metodą opisu, przedstawienie nowego kierunku stylistycznego nawiązującego zarówno do sztuk plastycznych, jak i muzycznych.

Impresjonizm – styl w muzyce współczesnej, niekiedy zaliczany do okresu późnego romantyzmu. Impresjonizm muzyczny, związany głównie z kulturą muzyczną Francji, lecz mający swe wpływy również w innych krajach, jest odbiciem założeń impresjonizmu sztuk malarskich. Zamierzeniem impresjonistów było oddanie ulotnych wrażeń powstających wskutek kontaktu człowieka z przyrodą oraz opisanie fenomenów natury za pomocą środków muzycznych. Były one osiąmane głównie poprzez harmonię, zmienność dynamiczną oraz innowacyjną orkiestrację. Impresjonizm, podobnie jak ekspresjonizm, uświadomił kompozytorom ograniczoną przydatność tradycyjnej tonalności krępującej środki artystycznego wyrazu.

Do najwybitniejszych twórców impresjonistycznych należeli:

- Claude Debussy
- Maurice Ravel

Claude Debussy (urodzony 22 sierpnia 1862 roku w St-Germain-en-Laye, zmarł 25 marca 1918 roku w Paryżu) - wybitny francuski kompozytor, przedstawiciel impresjonizmu muzycznego. W 1880 roku Debussy rozpoczął naukę kompozycji, i już w 1884 roku zdobył prestiżową nagrodę Prix de Rome, która pozwoliła mu przedłużyć studia muzyczne o kolejne dwa lata, spędzone w Rzymie. Już w czasie swych studiów Debussy rozpoczął pełną sukcesów karierę kompozytorską. Okazał się jednakowo sprawny w formach orkiestralnych - Prélude à l'après-midi d'un faune (Popołudnie fauna) i La Mer (Morze), miniaturach fortepianowych - preludia i etiudy, formach wokalnych wykorzystujących francuską poezję swej epoki, oraz w formach na małe zespoły instrumentalne - Sonata na flet, altówkę i harfę. Debussy był także eksperymentatorem wprowadzającym do swoich kompozycji nowości formalne lub dawno niestosowane techniki. Używał na przykład archaicznych skal antycznych i kościelnych oraz nowatorskiej skali całotonowej.

Przykłady muzyczne CD Prélude à l'après-midi d'un faune La Mer

Metodą opisu, zapoznanie uczniów z kompozytorem - Karolem Szymanowskim. Przedstawienie kompozytora jako twórcę nowych idei we współczesnej muzyce. Omówienie kierunku charakterystycznego dla kompozytora; Notatka:

Karol Szymanowski - urodzony 6 października 1882 roku, w majątku Tymoszkówka na Ukrainie; zmarł 29 marca 1937 roku, w Lozannie. Wybitny polski kompozytor, który należał do grupy kompozytorów Młodej Polski, obok takich sław jak: Grzegorz Fitelberg, Ludomir Różycki i Apolinary Szeluto. Obok Fryderyka Chopina uznawany za najwybitniejszego polskiego kompozytora.

Przedstawienie nowych elementów występujących w twórczości Karola Szymanowskiego oraz w polskiej muzyce XX wieku.

Nowatorskie cechy muzyczne charakterystyczne dla twórczości Karola Szymanowskiego:

- nowa organizacja dźwięków,
- nowe brzmienie; Szymanowski uważany był za „demona fałszów”,
- nowa artykulacja,
- częste, dynamiczne zmiany.

Przykład muzyczny ; Mity op. 30

1. Włączenie programu FL Studio 11

Tworzenie melodii za pomocą piano-roll . Pozwala ona na bezpośrednie wprowadzanie dźwięków z całego zakresu instrumentu.

Korzystamy z barw instrumentów takich jak: pianino ,smyczki ,flety, głos ludzki tworząc faktury akordowe lub równoległe interwały bez określania trybu dur moll .

Przykłady te opierają się na muzyce pozbawionej tradycyjnej rytmiki płamy dźwiękowe ad libitum.

Faza podsumowująca

Odsłuchanie przez uczniów skomponowanych przez nich i zapisanych w folderach utworów w formacie wale - mp3.

Materiały dla nauczyciela:

- konspekt z opracowanym krok po kroku wprowadzeniem do pracy z programem FL Studio 11
- Internet
- Wielka encyklopedia muzyki PWM

TEMAT:

KOMPOZYTORZY NAJWIĘKSI Z NAJWIĘKSZYCH: BACH, MOZART, BETHOVEN, CHOPIN. FESTIWALE I INSTYTUCJE PROMUJĄCE MUZYKĘ KLASYCZNĄ.

Cele lekcji:

a Zapoznanie z życiem i twórczością najwybitniejszymi przedstawicielami muzyki klasycznej

zapoznanie z instytucjami promującymi muzykę klasyczną

zapoznanie z najważniejszymi festiwalami muzyki klasycznej

Metody:

Pogadanka z elementami dyskusji i refleksji.

Słuchanie muzyki

Formy pracy:

zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- podręcznik,
- płyty CD mp3

Czas realizacji:

1 godzina lekcyjna

Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca

1. Sprawdzenie obecności
2. Sprawdzenie wiadomości z poprzedniej lekcji przez odpytanie dwóch osób

Faza realizacyjna

1. **Jana Sebastian Bach** Urodzony 1685 roku w Eisenach, zmarł w 1750 roku w Lipsku. Rok jego śmierci uznano za symboliczną klamrę zamykającą epokę muzycznego baroku. Był muzycznym samoukiem. Co kilka lat zmieniał pracę i miejsce pobytu. Od

1722 roku aż do śmierci mieszkał w Lipsku, gdzie był organistą i kantorem w Kościele św. Tomasza oraz przy kościelnej szkole. Pracował jako skrzypek, kapelmistrz, nauczyciel, organista, śpiewak. Kompozycji uczył się sam kopiując w młodości utwory słynnych mistrzów baroku. W 50 roku życia został mianowany nadwornym kompozytorem króla polskiego i księcia saskiego Augusta III. Na każdą uroczystość kościelną komponował nową kantatę, dla swoich uczniów i na własne potrzeby pisał setki utworów organowych, utwory na klawesyn, skrzypce, lutnie, utwory wokalne. Za jego czasów ukazały się pierwsze fortepiany, stąd wiele utworów fortepianowych. Najbardziej znane tytuły utworów Jana Sebastiana Bacha to: Pasja wg św. Mateusza Wielka Msza h-moll Pasja wg św. Jana Oratorium na Boże Narodzenie Magnificat.

2.

Wolfgang Amadeusz Mozart urodził się w 1756 roku w Salzburgu. Mozart to najwybitniejszy muzyk i kompozytor austriackiego klasycyzmu, geniusz wszech czasów, ubóstwiany przez współczesnych i czczony do dziś. Jego utwory są grane na całym świecie. Genialne dziecko - już jako pięciolatek komponował pierwsze utwory. Gry uczył się początkowo u swojego ojca, Leopolda, który był wicekapelmistrzem na dworze arcybiskupa w Salzburgu. Konflikt między rodziną Mozartów a arcybiskupem Colloredo był tak silny, że zyskał sławę światową i przeszedł do historii. Mówiąc o rodzinie Mozartów warto wspomnieć o samej matce Wolfganga. Była o rok młodsza od męża, wcześniej osierocona, zawsze uznawała wyższość Leopolda. Była dobrą nieco ograniczoną kobietą, co nie wyklucza, że była dobrą matką, żoną i gospodynią, ciekawą wszystkich salzburskich ploteczek. To po niej odziedziczył Wolfgang wszystkie swoje naiwne, wesołe dziecinne cechy. Ojciec natomiast po ukończeniu studium filozofii i prawa objął w roku 1743 służbę u arcyksięcia. Leopold szybko odkrył geniusz Wolfganga. Dla małego chłopca uczenie się menuetów i innych utworów fortepianowych było zajęciem łatwym i przyjemnym. Na menueta potrzebował pół godziny, na większy utwór godzinę by potem zagrać go w najdokładniejszej wersji. Nie tylko muzyka zajmowała całe jego dzieciństwo. Uczył się także matematyki, w której także wykazywał umiejętności. Kiedy uczył się rachunków wówczas wszystko : meble, podłoga, krzesła były pokryte wieloma liczbami pisanymi kredą. Zamiłowanie do matematyki pozostało mu do końca życia. Kiedy Mozart miał sześć lat, wyruszył z ojcem w podróż po Europie, był m.in. w Monachium, Wiedniu, w stolicach Francji i Anglii, w Hadze, Amsterdamie, Genewie i Zurychu, wszędzie budził zachwyt, okrzyknięto go "cudownym dzieckiem". Chłopiec miał absolutny słuch muzyczny i niespotykaną pamięć. Kiedy miał osiem lat wydano drukiem jego utwory, a jako dwunastolatek skomponował operę. Gdy był jeszcze dzieckiem nie był samolubny, dumny, uparty, lecz przeciwnie - spokojnym, grzecznym chłopcem. Gdy dorósł wszystko się zmieniło. Stał się we wszystkich sprawach porywczy i prędko. Był człowiekiem noszącym w sobie swoje przeciwieństwo. Raz był wulgarny, drugi uprzejmy i kulturalny aż do przesady. Jedno jednak zachowało mu się od początku do końca życia. Zawsze bawiło go przekręcanie słów, dziecinne przezwiska, komiczne bzdurzenie. Leopold jako niezły psycholog doskonale rozszyfrował zachowanie swojego syna. Zwracał uwagę, że: „ rządzą nim dwie przeciwne sobie zasady - za dużo lub za mało, i żadnej pośredniej drogi ". W ciągu swojego krótkiego, wypełnionego energią twórczą życia Mozart stworzył ponad 626 dzieł: pierwsze w wieku 5 lat, ostatnie na łożu śmierci.

3. Ludwig van Beethoven, największy kompozytor w historii, urodził się w Bonn w 1770r. Okres szczęśliwego dzieciństwa zakończył się dla niego w 1773r. wraz ze śmiercią dziadka. Alkoholizm ojca doprowadził rodzinę do ruiny, z której podźwigną ją dopiero dwunastoletni Ludwig zarabiając jako pomocnik nadwornego organisty. Mimo ciężącego na nim obowiązku utrzymania rodziny, jego nieoczekiwanie odkryty talent muzyczny rozwijał się tak obiecująco, że już 1783 roku tworzył przepiękne utwory co spowodowało, że w wieku 17 lat młodzieniec został wysłany do Wiednia. Podczas kilkumiesięcznego pobytu został wprowadzony do najlepszych domów, nadążał za nowinkami mody i stał się ulubieńcem towarzystwa. Niebawem został przedstawiony Mozartowi, co zaowocowało kilkoma lekcjami muzyki z samym mistrzem.

Szczęście Beethovena nie trwało jednak długo: już wkrótce otrzymał wiadomość o śmierci matki. Rozgoryczony powrócił do Bonn, nie mogąc przeboleć utraconej szansy. Przez pięć lat utrzymywał się z lekcji muzyki w rodzinie pewnej zamożnej wdowy. Dzięki niej po raz kolejny nawiązał kontakty z wpływowymi osobistościami.

W 1792r. Beethoven powrócił do Wiednia i przez pewien czas studiował kompozycję pod kierunkiem Haydna, czołowego wówczas kompozytora wiedeńskiego. W Wiedniu, który był w tym czasie muzyczną stolicą świata, Beethoven miał spędzić resztę swojego życia.

Niezwykła wirtuozeria Beethovena w grze na fortepianie robiła wrażenia na wszystkich słuchaczach; dzięki temu szybko zyskał on powodzenie jako wykonawca, a także jako nauczyciel. Dużo komponował i już w wieku dwudziestu paru lat bez kłopotu sprzedawał je wydawnictwom.

Gdy Beethoven zbliżał się do trzydziestki, pojawiły się pierwsze oznaki zanikania słuchu. Bardzo przejęty złowieszczymi oznakami, myślał przez pewien czas o samobójstwie.

Lata 1802-1815 uważane są za okres środkowy kariery Beethovena. W miarę nasilania się utraty słuchu zaczął unikać ludzi. Jednak nadal wiele komponował, lecz nie przywiązywał wagi do upodobań ówczesnych słuchaczy, lecz mimo to nadal osiągał sukcesy.

Przed ukończeniem pięćdziesięciu lat Beethoven ogłuchł zupełnie. Komponował coraz mniej głównie dla siebie i dla przyszłych, a nie teraźniejszych audytoriów, zaprzestał występów. Podobno powiedział kiedyś krytykowi: "to nie dla was, to dla przyszłych czasów". Gdyby Beethoven nadludzkim wysiłkiem woli, mimo głuchoty utrzymał dotychczasowy poziom swoich kompozycji, był by to niewiarygodny wyczyn. Rzeczywistość okazała się jednak jeszcze bardziej zaskakująca i zdumiewająca - właśnie w okresie pełnej głuchoty powstały największe arcydzieła - jego sztuka wzniosła się na jeszcze wyższy poziom. Ostatnie lata przyniosły dowody uznania: został członkiem szwedzkiej Akademii Nauk, od Ludwika XVIII otrzymał złoty medal za Mszę uroczystą (Missa Solemnis D-dur op.123). Kompozytor zmarł w Wiedniu w roku 1827 w wieku pięćdziesięciu siedmiu lat. Długa lista dzieł Beethovena obejmuje dziewięć symfonii, trzydzieści dwie sonaty fortepianowe, pięć koncertów fortepianowych, dziesięć sonat na skrzypce i fortepian, szereg kwartetów skrzypcowych, pieśni, utwory operowe i wiele innych. Łączą one mistrzowski sposób wykonania i intensywność uczuć.

4. Fryderyk Chopin - urodzony 22 II lub 1 III 1810 r. w Żelazowej Woli, zmarł 17 X 1849 w Paryżu, polski kompozytor i pianista. Jego ojciec, Mikołaj Chopin (1771-1844), z pochodzenia Francuz, przybył do Polski ok. 1787, a od 1802 był nauczycielem języka francuskiego w domu hr. Skarbków w Żelazowej Woli, od 1810 wykładał język i literaturę francuską w Liceum Warszawskim, następnie również w Szkole Inżynierii i Artylerii w Warszawie, matka Justyna (1780-1861), pochodziła z rodziny Krzyżanowskich z Kujaw. Pierwsze lekcje gry fortepianowej pobierał Chopin u matki, następnie uczył się u W. Żywnego. Już jako kilkuletni chłopiec brał udział w koncertach dobroczynnych i grał w salonach arystokracji warszawskiej. budząc swą muzykalnością podziw nie tylko publiczności, ale i wybitnych artystów goszczących w tym czasie w Warszawie. Z tego okresu pochodzą pierwsze próby kompozytora: młodzieńcze polonezy oraz marsz wojskowy. W latach 1823-26 uczęszczał do Liceum Warszawskiego. Chopin uczestniczył w występach wybitnych muzyków polskich oraz zagranicznych. Zapoznał się z ówczesną europejską twórczością muzyczną, odwiedzając Operę Warszawską, która wprowadziła w tym czasie repertuar włoski i francuski, i korzystając z wydawnictw zagranicznych, które sprowadzili księgarze warszawscy. W 1828 występował w Dusznikach. Wyjazdem do Berlina 1828 zapoczątkował swoje kontakty z zagranicznymi muzykami. W 1829 poznał Pragę, Drezno, koncertował z powodzeniem w Wiedniu (11 i 18 VIII). 11 X 1830 ostatni raz wystąpił przed publicznością warszawską. 2 XI 1830 opuścił Warszawę na zawsze, udając się najpierw do Drezna, następnie do Wiednia, Salzburga, Monachium, Stuttgartu. 11 XI przybył do Paryża, gdzie osiadł na stałe, zyskując niebawem rozgłos europejski. W pierwszych latach paryskich rozwijał ożywioną działalność koncertową. Wykonując własne utwory, utrwalał coraz silniej swoją pozycję kompozytora i pianisty, o czym świadczą między innymi wypowiedzi R. Schumanna. W późniejszym okresie, skoncercował się na twórczości, wydając kompozycje u nakładów francuskich, niemieckich i angielskich. Podstawę jego egzystencji była jednak działalność dydaktyczna. Chopin utrzymywał liczne przyjazne kontakty z wybitnymi muzykami europejskimi przebywającymi w Paryżu, z wydawcami, krytykami, jak również z całą emigracją polską. W 1834 odbył podróż po Niderlandii, 1835 i 1836 do Czech i Niemiec, 1837 do Londynu. W czasie podróży do Niemiec odnowił znajomość z rodziną Wodzińskich i oświadczył się bez powodzenia Marii Wodzińskiej. W 1836 poznał George Sand, która wywarła duży wpływ na życie kompozytora. W latach 1838-39 przebywali razem na Majorce, w Marsylii i Genui. Przez kilka lat z rzędu spędzali lato w Nohant, zimą wracając do Paryża. Od 1839 stan zdrowia chorego na gruźlicę Chopina, pogarszał się z każdym krokiem. W 1848, odbył podróż koncertową do Anglii i Szkocji. 16 XI 1848 dał ostatni publiczny koncert w Londynie, gdzie ciężko zaniemógł. Po powrocie do Paryża nie odzyskał już zdrowia. Zmarł 17 IX 1849 w mieszkaniu przy Place Vendome 12. Pochowany został na cmentarzu Pere Lachaise. Serce Chopina znajduje się w kościele św. Krzyża w Warszawie. Twórczość Chopina wyrasta z dwóch źródeł polskiej tradycji muzycznej oraz stylu

brillant. Kontynuując tradycję swych polskich poprzedników, Chopin jednocześnie oparł się na zdobyczach faktury fortepianowej wczesnych romantyków.

5. Wysłuchanie najważniejszych utworów omawianych kompozytorów z płyt CD

6. Zapoznanie z najważniejszymi festiwalami oraz instytucjami promującymi muzykę klasyczną

Międzynarodowy Festiwal "Chopin w barwach jesieni" w Antoninie i Ostrowie Wielkopolskim

Międzynarodowy Festiwal "Muzyka w Starym Krakowie" w Krakowie

Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy

Ogólnopolski Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej - Komorniki

Międzynarodowy Letni Festiwal "Toruń - Muzyka i Architektura"

Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz w Busku-Zdroju

Letni Festiwal Muzyczny "W Krainie Chopina"

Międzynarodowy Festiwal Muzyczny "Sacrum non Profanum" w Trzemesznie

Międzynarodowy Konkurs Młodych Pianistów Arthur Rubinstein in memoriam w Bydgoszczy

Bydgoski Festiwal Muzyczny

Festiwal Laureatów Konkursów Muzycznych w Bydgoszczy

Festiwal im. Adama Didura w Sanoku

Muzyka oratoryjno-kantatowa

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Oratoryjno-Kantatowej Wratislavia Cantans we Wrocławiu

Dni Muzyki Oratoryjno-Kantatowej w Przemyślu

Muzyka kameralna

Festiwal Muzyki Kameralnej w Kościerzynie

3. Muzyka organowa

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej we Fromborku

Ogólnopolski Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej - Komorniki

- Bydgoskie Wieczory Organowe
- Międzynarodowe Koncerty Organowe w Tarnobrzegu
- Letni Festiwal Organowy w Olkuszu
- Międzynarodowe Olkuskie Dni Muzyki Organowej i Kameralnej
- Festiwal Młodych Organistów i Wokalistów w Bydgoszczy

4. Muzyka współczesna

- Warszawska Jesień w Warszawie
- Festiwal Prawykonań w Katowicach

Festiwale operowe/operetkowe

- Festiwal i Konkurs Sztuki Wokalnej im. Ady Sari
- Bydgoski Festiwal Operowy
- Europejski Festiwal im. Jana Kiepury

Faza podsumowująca

1. zaznaczenie najważniejszych cech twórczości kompozytorów oraz wpływu ich muzyki na epoki w których tworzyli

Materiały dla nauczyciela :

- Podręcznik -Świat muzyki -W. Panek
- Wikipedia i artykuły dostępne w Internecie
- przykłady w formacie mp3 i mp4 dostępne w Internecie
- płyty CD

TEMAT:

OD OPERY DO MUSICALU [MOZART - VERDI - BIZET - GERSHWIN - A. L. WEBBER]

Cele lekcji:

- a) - zapoznanie z rozwojem form muzyczno - wokalnych (oper , operetki , musicalu)
 - zapoznanie z fragmentami oper i musicali

b)

Uczeń :

- potrafi odróżnić operę od operetki i musicalu
- potrafi wskazać różnice pomiędzy tymi formami
- potrafi wymienić najważniejszych kompozytorów gatunków

Metody:

- Metoda pogadanki z elementami opisu.
- Słuchanie wybranych utworów.
- Prezentacja filmów z przykładami oper i musicali

Formy pracy

- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

Podręcznik: Panek W., Świat muzyki. Podręcznik dla klas 1-3 gimnazjum, WSiP, Warszawa 2004.

Odtwarzacz CD ,

Laptop z dostępem do Internetu –filmy z przykładami z Youtube.

Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca

1. Sprawdzenie obecności.
2. Powtórzenie wiadomości poprzez odpytanie jednej osoby z trzech ostatnich lekcji

Faza realizacyjna

1. Opera (wł. "dzieło") – sceniczne dzieło muzyczne wokально-instrumentalne, w którym muzyka współdziała z akcją dramatyczną (libretto). Istotą tego gatunku muzycznego jest synteza sztuk, czyli połączenie słowa, muzyki, plastyki, ruchu, gestu oraz gry aktorskiej. Podobnie jak i balet, wywodzi się z włoskich, renesansowych maskarad karnawałowych, które przerodziły się w widowiska dramatyczne. Opera składa się z aktów, które podzielone są na sceny.

Opera złożona jest z:

- partii wokalnych
 - solowych (recytatywy, arie)
 - zespołowych (ansamble)
 - chóralnych
- partii orkiestrowych
 - uwertura
 - intermezzo
- wstawek baletowych
- czasami również z partii mówionych

Od XVII wieku mianem tym określa się dzieło sceniczno-muzyczne wykonywane z udziałem orkiestry. Istnieje kilka rodzajów opery.

2. Operetka (wł. *operetta*) – sceniczny utwór muzyczny z dialogami mówionymi, zbliżony do opery, charakteryzujący się lekką, melodyjną muzyką i komediową akcją.

Operetka jako gatunek spokrewniona jest z wodewilem, singspielem oraz z operą komiczną. Żartobliwie nazywana jest "podkasaną muzą".

Operetka stanowi formę widowiska muzycznego, które łączy lekką melodyjną muzykę z akcją sceniczną o charakterze komediowym. Włoski termin źródłowy dla nazwy operetki "operetta" oznacza małą operę. Na całość widowiska składają się partie wokalne (arie, duety, partie wielogłosowe i chóralne), instrumentalne (towarzyszące śpiewakom bądź mające postać samodzielnych interludium) i taneczne (tańce solowe i wstawki baletowe) przeplatane fragmentami nie muzycznymi: monologami, dialogami i scenami zbiorowymi. Operetkę rozpoczyna uwertura stanowiąca przegląd głównych tematów muzycznych utworu. Zakończenie operetki ma najczęściej formę rozbudowanego finału muzycznego wykonywanego wspólnie przez solistów, chór i orkiestrę. Do charakterystycznych cech operetki zaliczyć można lekki, żartobliwy temat, melodyjność arii (często funkcjonujących jako samodzielne utwory sceniczne), optymistyczne zakończenie perypetii (najczęściej sercowych) głównych bohaterów i nieskomplikowane libretto. Istotną częścią przedstawień operetkowych jest strona choreograficzna, częste przeplatanie scenami baletowymi występów śpiewaków

Operetka wywodzi się z angielskich oper balladowych w typie *Opery żebraczej* Johna Graya i francuskiego wodewilu, grywanego w XVII wieku na jarmarkach. Rozwój wodewilu doprowadził z jednej strony do powstania farsy, z drugiej formy muzycznej będącej poprzedniczką operetki. Duży wpływ na wykształcenie się operetki jako samodzielnego gatunku muzycznego miał też rozwój opery buffa, szczególnie francuskiej, reprezentowanej przez P. A. Monsigny'ego, A. Grétry'ego, N. Dalayraca, A. Adama i D. Aubera^[1].

3. Musical – forma teatralna łącząca muzykę, piosenki, dialogi mówione i taniec. Ładunek emocjonalny dzieła – humor, patos, miłość, gniew – podobnie jak sama opowieść, jest wyrażany poprzez słowa, muzykę, ruch i techniczne aspekty przedstawienia tworząc jedną, spójną całość. Od początków XX wieku produkcje teatru muzycznego są nazywane po prostu "**musicalami**". Wcześniejszą podobną do musicalu formą widowiska była ekstrawaganza.

Musicales są wykonywane na całym świecie. Mogą być wystawiane na wielkich scenach, jak wysokobudżetowe produkcje teatrów na West Endzie i Broadwayu w Londynie i Nowym Jorku lub w mniejszych teatrach awangardowych, na Off-Broadwayu lub jako produkcje lokalne, wyjazdowe, w amatorskich grupach szkolnych, teatrach i innych przestrzeniach wykonawczych. Oprócz Wielkiej Brytanii i Ameryki Północnej istnieją inne prężnie działające sceny musicalowe w wielu krajach w Europie, Ameryce Łacińskiej, Australazji i Azji.

Faza podsumowująca

1. Wskazanie różnic pomiędzy prezentowanymi formami muzycznymi

Materiały dla nauczyciela

Podręcznik: Panek W., Świat muzyki. Podręcznik dla klas 1-3 gimnazjum, WSiP, Warszawa 2004.

Internet : Wikipedia i artykuły na temat opery i musicalu

Płyty CD